

Ülevaade kodanikuühiskonnast

neli korda aastas

Väljaandmist toetatakse riigieelarvest

Kodanikuühiskonna konverentsi erinumber

USA-s Washingtonis tegutsev sotsiaalne ettevõtte DC Central Kitchen (DCCK) oli Bernard Wise'le esimene töökoht vanglast vabanemise järel, pärast mitmeid äraütlemisi teistelt tööandjatelt tema mineviku tõttu. DCCK-s töötas ta kaks aastat, nagu ise ütleb "elude päästjana", aidates toimetada iga päev üle nelja tuhande eine abivajajatele tänavatel, varjupaikades ja päevakeskustes. Tänapäevaks on Bernard liikunud edasi järgmisele töökohale transpordi alal ning andnud töö DCCK-s üle uuele inimesele, kes astub sellega omakorda esimesele astmele redelil normaalse elu juurde.

DCCK rajaja ning president Robert Egger on seekordse, arvult 5. Eesti kodanikuühiskonna konverentsi peaesineja USA üks hinnatumaid kodanikusektori liidreid ning samas üks teravamaid kriitikuid. Liiga paljude vabaühenduste mõtlemine on kinni Rockefelleri aegades, leiab ta – samas kui probleemid ühiskonnas nõuavad organiseeritud ja tulemuslikku tegutsemist. Loe sellest lähemalt lk. 8-11.

Koos Roberti ja sadade teiste konverentsil osalejatega keskendumegi seekordsel konverentsil üksikisikute rollile ühiskonnas. Meid huvitab, kas hea kodanik on projekt või eluviis?

Jälgides keskkonnasõbralikke põhimõtteid, otsustasime, et ei trüki konverentsiks eraldi materjali, vaid ühendame selle EMSLi infolehega. Nii ongi seekordsest lehest suur osa pühendatud konverentsi teemadele, lisaks leiab aga nende kaante vahelt nagu ikka ülevaate heast, halvast ja lootusrikkast meie kodanikuühiskonnas.

Hea kodanik

projekt või eluviis

Alates 1999. aastast iga kahe aasta tagant toimuvad kodanikuühiskonna konverentsid on siinse kodanikuühiskonnalaase mõtte eestvedamise foorumid, kus kohtuvad ärgsamad vabauhenduste ja ettevõtete liidrid, kohaliku ja riigi tasandi ametnikud ja poliitikud, ühiskonnateadlased, tudengid, õpetajad, ajakirjanikud – muutuste eestvedajad ühiskonnas.

Tänavuse konverentsi keskmes on üksikisikud, head kodanikud. Kõige olulisemad küsimused on tänastes ühiskonnades sellised, mille lahendamises saab osaleda igaüks, kuid mida ei saa lahendada keegi üksi. Kes on ühes situatsioonis abi andja, on teises abi vajaja; ühe situatsiooni ekspert on tei-

ses õppija. Igaühel on omad eelised, kuid muutuste saamiseks on vaja need ühendada.

Sõltumata sellest, kui vanad või jõukad me oleme või kus me töötame, saame kõik oma igapäevaste tegevustega aidata kaasa ühise heaolu suurenemisele, kui käitume targalt ja läbimõeldult. Konverentsil huvitabki meid, mis on täpsemalt üksikisiku roll ja võimalused avaldada mõju ühiskonna, majanduse ja looduskeskkonna arengule, kui hästi Eestis praegu seda ressursi kasutatakse ning mida on meil võimalik ja vajalik seejuures teha.

Tuues kokku praktikuid ja visionääre nii Eestist kui ka mujalt maailmast, ei soovi me kindlasti osalejatele pakkuda

lihtsalt võimalust loenguid kuulata. See konverents on rida koosolekuid ja ajurajusid, mille tulemusena lahkuvad osalejad heade ideedega, kuidas Eesti kodanikuühiskonda tugevdada.

Konverentsi tulemused on leitavad nädal peale sündmust kodulehel www.ngo.ee/konverents.

Kaasavat konverentsi!

EMSL

Balti-Ameerika Partnerlusprogramm

Eesti Päevaleht

SISEMINISTERIUM
Estonian Ministry of the Interior

Kasulik teada konverentsile tulles

Roheline konverents

EMSLi konverentsid on juba palju aastaid olnud eeskujuks keskkonnasõbralike sündmuste läbiviimisel.

Konverentsid korraldatakse Rohelise Võtme (*Green Key*) süsteemiga liitunud toimumispaigas, mis eeldab säästva majandamise põhimõtete järgimist. Materjalide trükkimisel tuginetakse Rohelise Trükise kontseptsioonile ning ühendasime selle EMSLi infolehega, selmet teha kaks eraldi trükist.

Uuendusena on sel korral koostamisel konverentsi ökoloogiline jalajälg – kujundlik võrdlus inimtegevuse poolt tekitatud mõju ja inimese kasutuses oleva ökoloogilise varu vahel.

Parkimine

Soovitame muidugi ühistransporti, aga kui saabute konverentsile autoga, kehtib parkimistasu Viru keskuse parklas järgmiselt: kuni 5h maksab 50 krooni, kuni 10h 100 krooni. Et see hind kehtiks, tuleb võtta lahkudes II korruse konverentsiletis

parkimiskaardile soodustust andev tempel.

Väljapanekute laud

Kutsume konverentsi osalejaid üles kaasa tooma oma organisatsiooni tutvustavaid materjale – selleks on olemas väljapanekute laud konverentsi fuajees. Väljapanekute laual on materjalid tasuta.

Töökeel

Konverents toimub eesti keeles. Ingliskeelsed sõnavõttud suures saalis tõlgitakse eesti keelde.

Vajadusel organiseeritakse tõlge vene keelde.

Vastutus

EMSL ei vastuta vääramatul jõe poolt tekitatud kahjustuste, samuti küllastajate ja alltöövõtjate põhjustatud kahjude eest. Osalejad vastutavad oma isiklike asjade eest ise.

Kiire abi

Konverentsi koordinaator on Elina Kivinukk (e-post: elina@ngo.ee, tel. 51 33 607, skype: [elc112](https://www.skype.com/name/ElinaKivinukk)).

Neljapäev, 22. november – kus me oleme ja kuhu peaksime suunduma?

Kell 10-15 (Allegro)

Koostööpada Norra vabaiühendustega (tasuta)

Konverentsil avatakse Norra ja EMP finantsmehhanismide vabaiühenduste fond (loe lähemalt lk 5). Toimub fondi tutvustus ja mess, kus on võimalik sõlmida koostöösidemeid Norra ühendustega.

Kell 10-11.45 (Grande)

Väärtusarenduse ümarlaud (tasuta)

Tartu Ülikooli eetikakeskuse läbiviidav arutelu, kuidas arendada väärtusi Eesti ühiskonnas.

Kell 11 (fuajee)

Registreerimine ja õiglane alguskohv

Kell 12 (Grande)

Konverentsi avamine

- Sissejuhatus – **Urmo Kübar**, EMSLi juhataja
- Kuidas oleme edenenud alates 2005. aasta konverentsist “Väike riik, suur ühiskond”? – eelmise konverentsi vaatlejad, sotsioloog **Ivi Proos** ja Hansapanga Euroopa Liidu

Marika Priske

- valdkonnajuht **Aivar Roop**
- Hea kodaniku pealisülesanne – **Jaanus Rohumaa**, Tallinna Linnateatri lavastaja

Kell 13.30 (fuajee)

Kerge lõunapaus

Kell 14.30 (Grande)

Kolmekordselt kodanikuühiskonnast

Kolmikettekanne kodanikuühiskonna kolmekordsest kasust (*triple bottom line*) keskendub hetkeolukorra analüüsile ning püstitab teravamad küsimused kolmes valdkonnas: ühiskond, majandus ja looduskeskkond. Ettekande eesmärgiks on tuua välja seosed erinevate sektorite ja ühiskonnagruppide vahel ning vaadelda, mis kasu annab eri osapoolte koos tegutse-

Veiko Spolitis

mine. Saalis on küsimis-, kommenteerimis- ning hääletamisvõimalus. Arutelu juhatab **Thor-Sten Vertmann** Eesti Töandjate Keskkliidust.

Ühiskond: **Veiko Spolitis**, politoloog, Riia Stradinsi ülikool

Keskseks teemaks on osalus ja kodanikuharidus: kuidas mõjutavad aktiivsed kodanikud ühiskonna areng mõjutab kodanikuaktiivsust?

Majandus: **Marika Priske**, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kantsler

Keskseks teemaks on kodanikuühiskonna ja majanduse omavahelised seosed: milline roll on vabaiühendustel aktiivse majandusruumi loomisel?

Looduskeskkond: **Rainer Nõlvak**, Eestimaa Looduse

Fondi nõukogu esimees

Keskseks teemaks on looduskeskkonna mõju Eesti ühiskonnale: kuidas muutused keskkonnas mõjutavad organisatsioonide igapäevaelu, inimeste käitumist ja mõttemaailma?

Kell 16.15 (fuajee)

Paus õiglaseks kohviks ja suhtlemiseks

Kell 17.00 (Grande)

Tervitus ja mõtted headele kodanikele –

Toomas Hendrik Ilves, Eesti Vabariigi president

Kell 17.15 (Grande)

Iga kodanik loeb

Inspireerivat isiklikku ja rahvusvahelist kogemust jagavad USA sotsiaalne ettevõtja, DC Central Kitcheni president **Robert Egger** ja Norra ühenduste katusorganisatsiooni juhataja **Birgitte Brekke**. Arutelu juhatab Rootsi suursaadik **Dag Hartelius**.

Kell 18.30

Õhtusöök restoranis Merineitsi

Reede, 23. november – milliseid lahendusi otsime ja kust neid leida?

Kell 9.30 (fuajee)

Äratus

Erinevad vabaiühendused pakuvad virgutavaid tegetsemisvõimalusi headele kodanikele

Kell 10 ja 10.30 (vaata ruume lk 4-5)

Arutelud kodanikuühiskonna kolmekordsest kasust

Toimub kuus paralleelset arutelu, kus otsitakse lahendusi kodanikuühiskonna põletavamate probleemidele. NB! Arutelu “*The business of business is...*” ehk samm sponsorlusest edasi” algab kell 10, teised arutelud kell 10.30 ning kestavad koos vaheajaga kuni kella 13.30. Loe arutelude ülesandepüstitusi järgmisel leheküljel.

Kell 13.30

Lõuna restoranis Merineitsi

Kell 14.30 (Grande)

Vabaiühenduste manifest: üheksa kuud hiljem

Märtsivalimiste eel käisid Eesti vabaiühendused välja omapoolseid ootused tulevasele Riigikogu koosseisule ja valitsusele tegevusteks, mis aitaksid kaasa kodanikuühiskonna tugevdamisele. Mis on üheksa kuu jooksul toimunud? Lühülevaate teeb EMSLi juhataja **Urmo Kübar**, väitlusesse astuvad ühenduste poolt **Artur Taevere** (Heateo Sihtasutus) ja **Ain Aaviksoo** (PRAXIS), poliitikute poolt regionaalminister **Vallo Reimaa** ning **Kadri Must**

Barbi Pilvre

(Keskerakond). Välisekspertina kõneleb **Oliver Henman** Inglismaa vabaiühenduste liidust NCVO. Väitlust juhatab **Barbi Pilvre** (Eesti Ekspress, EMSLi nõukogu)

Kell 15.45 (fuajee)

Paus õiglaseks kohviks ja suhtlemiseks

Kell 16.30 (Grande)

Kokkuvõte konverentsi vaatlejatelt

Vaatlejad võtavad kokku konverentsil räägitu, asetavad need ühiskonna laiemas raamistikku ning sõnastavad ülesanded erinevatele ühiskonnagruppidele järgmise konverentsini jäänud kaheks aastaks. Tänavused vaatlejad on politoloog **Iivi Masso** ja Eesti Televisiooni ajakirjanik **Natalja Kitam**.

Kell 17.15 (Grande)

Lõpuettekanne

Kell 17.30

Konverentsi lõpp

Ülesandepüstitused teise

Toimub kuus paralleelset arutelu. "The business of business is... ehk samm sponsoralusest edasi" algab kell 10, ülejäänud kell 10.30 ning kestavad koos vaheajaga kuni 13.30 – kui asjad enne räägitud saavad, siis muidugi lõppevad varem.

Kas headest tavadest on kasu? (Grande 3)

Kodanikuühenduste ja avaliku võimu suhteid püütakse Eestis lisaks seadustele juba mitu aastat korrastada ka heade tavade kokkuleppimise läbi – nii on sündinud kaasamise hea tava (2005), teenuste üleandmise hea tava (2006), koostamisel on rahastamise hea tava. Need lähtuvad mõtteviisist, et ühiskonda ei pea reguleerima pelgalt käskude ja keeldudega, vaid seda saab veelgi tõhusamalt teha läbi ühiste huvidega poolte vabatahtlikult võetud kohustuste ja vastastikuse usalduse. Kas see aga tegelikkuses nii toimib? Või on tegu lihtsalt paberile pandud ilusate sõnadega, millest igapäevatoos vähe kasu? Mis takistab heade tavade rakendamist? Kas põhjus on kohustuse puudumises, kehvast sõnastuses, väheses teadlikkuses või võimaluste ja huvi nappuses nii ametnike kui ka ühenduste poolel? Kuidas muuta häid tavasid paremaks?

Lisaks osalejatele mõtleavad ja räägivad kaasa: **Hille Hinsberg**, Riigikantselei; **Urmo Kübar**, EMSL; **Tarmu Tammerk**, Eesti Rahvusringhääling; **Oliver Henman**, NCVO (inglise keeles, ilma tõlketa); **Maarja Mändmaa**, Hoolekandeteenused AS, endine sotsiaalministeeriumi kantsler

Juhatab: **Urmas Reinsalu**, Riigikogu kodanikuühiskonna toetusrühm

Kohalik koostöö: mis toimib ja mis mitte? (Andante)

Lõviosa Eesti kodanikuühendustest tegutseb kohalikul tasandil ja nende peamine partner

avaliku võimu poolt on kohalik omavalitsus. On ka selgelt tõestatud, et tugev kodanikuühiskond ja aktiivsed kodanikud mõjutavad piirkonna edukust – inimeste rahulolu, majandust, turvalisust. Tugev kodanikuühiskond ei teki aga iseenesest, vaid nõuab nii kohaliku omavalitsuse kui ka kohalike ühenduste ühist pingutust. Sel aastal on toimunud mitmeid huvitavaid algatusi sellise koostöö tugevdamiseks: Vigalas õppisid ühendused ja omavalitsus teineteist paremini kaasama, Tartus luuakse kodanikuühiskonna arengukava, aastaid "Häälekaalu" koolitusi läbi viinud liikumine Kodukant koondas üle Eesti paremaid koostööpraktikaid. Selles töörihmas tutvustame tehtut ja arutame, millised lahendused on töötnud ja millised mitte? Miks mõnes kohas koostöö edeneb ja teisel kiratseb? Mida saame meie heade kodanikena ette võtta, et paremaid tulemusi saavutada?

Lisaks osalejatele mõtleavad ja räägivad kaasa: **Eha Paas**, EMSLi kohaliku koostöö projektijuht; **Maire Vilbas**,

Urmas Reinsalu

Jaan Aps

Ridala vallavalitsus; **Mai Kolnes**, liikumine Kodukant, **Tuulike Mänd**, Tartumaa vabaühenduste koostöökoda

Juhatab: **Andero Uusberg**, Eesti Väitlusselts, endine Tartu linnavalitsuse avalike suhete juht

Erinev minevik, ühine tulevik – kuidas ületada eelarvamusi ja elada koos? (Bolero I)

75% eestlastest ja 87% siinsest venekeelsest elanikkonnast peab oluliseks aktiivset tegutsemist selle nimel, et siinsete kogukondade vahelisi suhteid parandada. Kes seda aga tegema peaks? Eestivenelased ootavad samme eelkõige Andrus Ansipilt, Toomas

Hendrik Ilveselt ja ETV-lt, eestlased aga siinsetelt venekeelsest, nende vabaühendustelt ja venekeelselt meedialt – seega pigem ikka "teiselt" poolelt. Mis aga on meie enda võimalused heade kodanikena kogukondi lähendada ja koostööd teha? Mida saame teha meie kodanikuühenduste eestvedajatena? Meie tööandajatena? Meie kooliõpetajate ja -õpilastena? Meie ajakirjanikena? Meie poliitikute ja ametnikena?

Lisaks osalejatele mõtleavad ja räägivad kaasa: **Tatjana Lavrova**, kodanikualgatused Valge Tulp ja Teeme ära 2008; **Darja Pastušenko**, Maardu muusikaõpetaja, Tallinna Kammerkoori dirigent; noorteühendused **Koos-Bmectre** ja **Forum Te**;

Juhatab: **Ain Aaviksoo**, poliitikauuringute keskus PRAXIS

Kas ühendused vajavad rohkem raha või paremat juhtimist? (Grande)

Selle paneeli peaesineja, USA üks hinnatumaid kodanikuühenduse liidreid DC Central Kitchen rajaja Robert Egger on oma auhinnatud raamatus "Begging for Change" öelnud, et vaatamata mittetulundussektori kiirele kasvule on USA ühenduste mõtteviis jäänud enamasti pidama Rockefelleri

Forum Te:

päeva aruteludeks

agedesse. “On aeg esitada ühendustele tõsisemaid küsimusi,” kirjutab ta. “Kas nad põlistavad vajadusi ja sõltuvust või leiavad võimalusi oma teenindatavaid inimesi sellest tsüklis välja aidata? Mis on nende eesmärgid 5 või 10 aasta ulatuses? Kas need on realistlikud ja vajalikud?”

Heade oskusjuhtide vähesus on ka Eesti ühenduste probleem. Kas meie ühendused suudavad välja pakkuda ja teostada lahendusi ühiskondlikele probleemidele? Või on nad tugevamad pelgalt probleemidest rääkides ning põhjendusi leides, miks soovitud tulemusi ei ole? Kui nii, siis miks? Mis vahe on oma teemaga tegelemisel ja oma valdkonnas eesmärkidele jõudmisel? Milline on hea eesmärk ja milline jõukohane eesmärk? Mis samme saab ühendus astuda oma juhtimise parandamiseks ning kuidas hinnata ühenduste edu?

Lisaks osalejatele mõtlevad ja räägivad kaasa: **Robert Egger**, DC Central Kitchen president (inglise keeles, tõlkega), **Jaan Aps**, Heateo Sihtasutus, kodanikuühenduste hindaja

Juhatab: **Tarmo Leppoja**, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Helo Meigas

The business of business is... ehk samm sponsorlusest edasi (Allegro, NB! Algus kell 10.00!)

Milton Friedman ütleb, et “the business of business is business” ehk ettevõtte asi on teha

Kristina Mänd

äri. Nii mõnigi edukas ettevõtte on jõudnud arusaamisele, et ainult sellest ei piisa – suuruse ja tugevusega kaasneb ka vastutus ühiskonnas laiemalt toimiva eest. Ettevõtte sotsiaalne vastutus tähendab muidugi ka rida organisatsiooni sisse suunatud tegevusi (õiglased palgad ja head töötingimused, arengu- ja osalusvõimalused jne), selles paneelis arutame aga, kuidas muuta tõhusamaks ettevõtet väljast suunatud tegevusi. Kuidas jõuda klassikaliselt sponsorluselt strateegilise partnerluseni ettevõtete ja kodanikuühenduste vahel? Mis on sellise sisuka koostöö eeldusteks? Kas meie ettevõtted ja ühendused on selleks üldse valmis? Kui ei, siis mida on vaja muuta? Millised on näited toimivast koostööst ja mis kasu kumbki pool sellest on saanud?

Lisaks osalejatele mõtlevad ja räägivad kaasa: **Helo Meigas**, Hansapank, **Caroline Neligan**, GuideStar International (inglise keeles, ilma tõlketa), **Triin Noorkõiv**, sihtasutus Noored Kooli, **Ene Tohv**, Ammende Villa

Juhatab: **Elina Rääsk**, Vastutustundliku Ettevõtluse Foruum

Võta isiklikult – roheliseks kasvamine ja rohelisena elamine (Bolero 2)

Tõsi, keskkonnateadlik eluviis on üha enam “moes”. Tänavuse Nobeli rahupreemia üks laureaate, Al Gore sai selle kui hea kodanik, kel on enim teeneid

inimeste teadlikkuse tõstmisel ühest keskkonnaküsimusest, kliimamuutustest. Kõigil meil pole positsiooni ega võimalusi tegutseda sellises mastaabis, kuid midagi sõltub igähest ja igäüks peab võtma keskkonda, kus elame, isiklikult.

Töögrupis keskendume inimese keskkonnateadlikuks saamisele. Räägime lahti roheliseks kasvamise ja roheliseks jäämise loo: selle, kuidas igäüks oma käitumise ja otsustega näitab, kes ta tegelikult on, annab signaale ettevõtjatele, poliitikutele ja ühendustele, ning vastutab ka ületootmise, lapstööjõu ja muude selliste koleduste eest. Millised on inimest mõjutavad tegurid, kui ta soovib “roheliseks kasvada”? Kas inimesed tajuvad vastutust roheliste otsuste tegemisel? Kas nad annavad töötajatele tagasisidet, et nende klient ollakse just nimelt seetõttu, et toetatakse ökopõhimõtteid? Kas hea keskkonnateadlik kodanik on see, kes sorteerib oma prügi, keeldub poes kilekotist ja keelab hambaid pestes kraani kinni – või on see pigem “projekt”, mis pakub tegijale väikese rahuldustunde, kuid midagi olulist maailmas ei muuda? Kuidas olla looduse suhtes tõeliselt hea kodanik oma igapäevaelus, kodus ja tööl?

Töögrupp on pühendatud Anita Roddickile, Body Shop asutajale.

Lisaks osalejatele mõtlevad ja räägivad kaasa: **Valdur Lahtvee**, erakond Eestimaa Rohelised; **Juhan “Juss” Peedimaa**, Triibu ökomaja projektijuht ja üks omanikke; **Emil Rutiku**, maal elav inimene, laulja, saatejuht ja roheline

Juhatab: **Kristina Mänd**, EMSLi nõukogu liige ja Avatud Eesti Fondi Baltikumi fondi juht

Norra vabäühenduste koostööpada

22. novembril kl 10 – 15

Tallinnas Viru hotellis saalis Allegro ja konverentsi fuajees

5. kodanikuühiskonna konverentsi “Hea kodanik – projekt või eluviis?” eel kuulutatakse pidulikult avatuks Vabäühenduste Fond. Toetusi rahastatakse Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismidest ning Eestis on need suunatud eelkõige kodanikuühenduste võimekuse, rolli ja mõju tugevdamisele ühiskonnas. Fondi prioriteetseteks teemadeks on demokraatia ja kodanikuühiskonna areng, keskkond ning säästev areng, sotsiaalne integratsioon ning kohalik areng.

Kokku on aastatel 2007–11 kasutada üle 33 miljoni krooni. Toetust vahendab Avatud Eesti Fond.

Vabäühenduste Fondi käivitamise raames on nii Norra kui ka Eesti ühendused väljendanud huvi omavaheliste koostöövõimaluste edendamiseks ning kodanikuühiskonna konverentsil korraldataksegi väike koostöökohtumine, kus lisaks uue fondi esimese taotlusvooru tutvustamisele saab sõlmida omavahel kontakte ning arendada projekteid. Koostööpada algab 22. novembril kell 10 Vabäühenduste Fondi piduliku avamisega, kus esinevad Norra asevälisminister Elisabeth Walaas ning Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam. Seejärel on nii Norra kui Eesti ühendused oodatud kontakte sõlmima ja kogemusi jagama. Koostööpada juhatab Piret Jeedas ühingust Ruumiloojad.

Täpsem info Vabäühenduste fondi taotlemiskorra ja infopäevade kohta AEFi kodulehel www.oef.org.ee/norra.

Kes on hea kodanik

- Hea kodanik tunnetab oma kohta maailmas ja teiste inimeste seas ning mõistab, et elusolendid on asjadest tähtsamad

Asukohta vahetades muutub ka perspektiiv, milles asju näed. Usun, et paljud on kogenud, et Eestist ära käies hakkame nägema ja mõistma paremini põhjusteid ja seoseid, kuidas levivad nii probleemid kui ka lahendused. Kui oled kusagil ainus eestlane, ja räägid inimestega, kes ütlevad umbes nii, et “oo, ma olen kohanud veel üht eestlast, ta oli väga *bright*”, siis mõistad ka seda, kuidas meil väikese rahvana sõltubki igaühest kohutavalt palju. Kui haavatav ja juhuslik on olnud see, et me oleme siiani suutnud end hoida

ning kuidas need valikud, mida praegu teeme – ja kas igaüks meist teeb endast sõltuva või eelistab mugavalt mitte arvamust omada – määravad selle, millise rahvana ellu jääme. Ses mõttes on iga Eesti inimese me

Riina Raudne,
hea kodanik

- Hea kodanik on aus, lahke, sõbralik ja peab lugu heast naljast

- Hea kodanik tunneb ajalugu ning austab oma ja teiste rahvaste kultuuri

- Hea kodanik austab oma riiki ja selle tähtpäevi, tunneb põhiseadust ja õigussüsteemi ning täidab seadust ka väikestes asjades

Julgen arvata, et pole kedagi, kes poleks eksinud mõne kirjapandud või tavana kehtiva seadusepügala vastu. See ju ei tähenda, et häid kodanikke polegi. Eksimine pidavat olema inimlik, mis ei tähenda õigustust eksimistele. Hea kodanik lihtsalt ei tunne nende eksimuste suhtes uhkust ja püüab neid minimiseerida.

Arvan, et hea kodanik on see, kes ei täida seadust sellepärast, et nii peab, vaid et ta saab aru selle vajalikkusest. Ta ei pane turvavööd ainult selle pärast kinni, et võib trahvi saada, vaid teab, et nii võib õnnetuse korral ta ise, samuti teised autos viibijad pääseda elu ja tervisega. Samuti ei looda ta, et niikuinii midagi ei juhtu. Hea kodanik hoolib.

Marko Pomerants,
hea kodanik

- Hea kodanik astub välja ebaõigluse ja vägivalla vastu

Ma mõtlen, et millal meie jõuame sinnamaani, et inimesed, kes gei- ja lesbiteemaga otseselt justkui kokku ei puutu, võtaksid sõna, sest see on kogu ühiskonna küsimus?

Ilusvalus on siis vaadata neid Ameerika staare, sest... mul on tunne, et nemad seisavad minu eest. Aga minu kodumaa mitte. Hirmus kahju.

Lisette Kampus,
hea kodanik

- Hea kodanik aitab lähedasi ja võõraid ning toetab nõrgemaid

- Hea kodanik tunneb huvi ühiskonnas toimuva vastu, on poliitiliselt teadlik, ilmutab kodanikuaktiivsust ega pea end tähtsusetuks inimeseks

Kui lihtne on ülbelt öelda, et eestlane on alati vastu, kui tema kodukohta tahetakse narkovõõrutustalu, suursigalat, süvasadamat või turbakaevandust rajada! Ma olen istunud kümnetel

olla, aga sadade ja tuhandete inimeste allkirjad, näiteks turba- või killustikukaevanduse, suurprügila või kiirgustehase vastu, võetakse vaid teadmiseks.

keskkonnamõtjude hindamise aruandeid tutvustavatel koosolekutel ja imetlenud inimesi, kes selmet pärast päevatööd õlut libistada, uurivad põhjalikult planeeringuid, lähteülesandeid, keskkonnahinnanguid, plaane-projekte, seadusi, määrusi ja korraldusi. Nad kutsuvad loodusfondi mehi sohu ja rappa, maastikukaitsealale, rohevööndisse ja hiiemäele. Nad uurivad muinsuskaitseametist iga vana silla, müürijäänuse või ohvrikivi kohta, sest haruldase kapaalse leviala või nahkhiirte talvitumispaike võib loaandjateotsustajate silmis ju argument

Mõni inimene saab alles sellisel rahvakoosolekul teiste käest teada, millise loodusharulduse või ajaloomälestise kõrval ta juba aastaid elab. Huvi seda hoida ja säilitada liidab ühe paikkonna inimesi omavahel: nad koonduvad selt-singutesse, peavad koosolekuid, korraldavad pikette, selgitavad küla vahel ja hagevad kohtus. Ja miks peaksimegi oma rikkumata loodust jaapanlaste puhkeküla või mistahes muu kasumliku äriprojekti või “arenduse” huvides ohverdama?

Kaja Kärner, hea kodanik

ik?

- Hea kodanik hoiab loodust, mõtleb ka teistele elusolenditele ja järeltulevatele põlvedele

See on ju siililegi selge! Inimkonnal pole õigust elada teiste liikide hävitamise hinnaga. Kõige mõistlikum on erinevates inimtegevustes loodusliku tsükli ärakasutamine, aga emotsionaalselt võib see vahel väga raske olla. Näiteks võiks tuua siia karusnaha kasutamise – tegelikult sobib see meie ilmastikuga väga

hästi! Küll aga tuleb arvestada looduslikku tasakaalu säilitamist: et karusnaha kasutamisega ei mindaks liiale, et ka muid ressursse kasutataks. Ning pealegi: kunstlike asjade tootmine võib lõppkokkuvõttes palju enam kahju tekitada. Nii tuleb hoida erinevate ressursside kasutamist tasakaalus ja järgida ratsionaalsuse printsiipi.

Mati Kaal, hea kodanik

- Hea kodanik teeb tööd ja õpib kogu elu

- Hea kodanik austab inimväärikust, võrdõiguslikkust ja teiste õigust olla erinev

Ma mõtlen, et kodanik olla on eluviis, alustala nii käitumises kui mõtlemises. Ja ka uhkuse asi, et võime siin Eestis jälle olla vabariigi kodanikud. Okupatsioonija üks iseloomulikke näiteid oli see, et kui võimuesindaja pöördus sinu poole sõnaga “kodanik”, siis teadsid, et varsti sulguvad su taga vangla uksed.

Mu unistus on see, et kõik meie inimesed suudaksid oma mõtetes meie tänast aega käsit-

leda kui “Eesti aega”, sest veel paljude jaoks tähendab see mõistet iseseisvuse esimesest perioodist. Et see muutuks, on vaja mitte heaolu kasvu, vaid vastutuse kasvu selle maa elu eest; tunnet, et ka mina osalen, minu ettevõtmiste läbi muutub Eestimaa elu huvitavamaks, sisukamaks ja meil on rõõm üksteisest.

Ja kui midagi on kuskil vilutu, või kedagi on puudutanud õnnetus või ebaõiglus, siis mina kodanikuna püüan seekuda, ikka jõudumööda ja saan õnnelikuks.

Lagle Parek, hea kodanik

Sünnilugu

Äripäeva USA korrespondent Kertu Ruus, kes 2002. aastal toimetas kodanikuühiskonna häälkandjat Foorum, meenutab, kuidas hea kodaniku põhimõtted viis aastat tagasi kirja said.

Pole kuigi oluline, kes need hea kodaniku põhimõtted kirja pani. Need olid ju meie kõigi sees kirjutamatagi kirjas.

Selleks, et nad ka paberile saaksid, leppisime toonase EMSLi juhataja Kristina Männiga kokku, et vaatame kumbki Internetis veidi ringi, milliseid hea kodaniku koodekseid on mujal tehtud, ning siis saame tema juures kokku. Kristina poolt oli õhtusöök – pestoga kanapasta ja roosa vein, mõlemad suurepärased.

Hea kodanik on tore

Meie üks kindel arusaam oli, et hea kodanik pole esiteks mingi ennasttäis moralist, kes jutlustab rohelisest mõtteviisist ja kodutute aitamisest, ise aga ei pese hambaid või ei viitsi sõbra sünnipäeva meeles pidada. Ühesõnaga, hea kodanik on tore inimene.

Just sellepärast on põhimõtetes kirjas, et hea kodanik “peab lugu heast naljast”. Kes sooviks, et tema sõber või eeskuju oleks teistsugune?

Samas tahtsime hoiduda teisest äärmusest – inimesest, kes näeb küll teiste väärtust, aga unustab ära iseenda oma. Ei, hea kodanik peab ise ka enda üle uhke olema, ja sellepärast on selgelt välja öeldud, et hea kodanik “ei pea end tähtsusetuks inimeseks”. See tundub elementaarne, aga mõelge selle üle.

Kolmas oli see aktiivsuse asi. Mulle on mällu sööbinud mõned koledad juhtumid kümne aasta tagusest Eestist, kus inimest rööviti, pussitati või vägistati ja kus kaaskodanikud selle nägemisest või kuulmisest hoolimata ei andnud min-

git abi isegi ohutust kaugusest telefoni haarates.

Ja neljandaks tahtsime öelda, et ühe kodaniku teevad heaks just väikesed igapäevased asjad. Meie ees pole mitte ainult suured valikud – kas minna sõjapiirkonda vabatahtlikuks –, vaid ka väikesed – kas öelda “Palun, teie olite järjekorras minu ees.” Nii lihtne on öelda, et ma ei ole varas – see on kassapidaja enda probleem, et ta mulle viis krooni rohkem tagasi andis!

Nagu vanad fotod

Hiljem arutas ja kiitis põhimõtted heaks Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud. Pärast põhjalikku lahkamist selle üle, kas antud juhul kõlaks paremini “ja” või “ning”, tõusis püsti Mihkel Tiks ja ütles: “Kuulge, kõik on väga hea, palun võtame need nüüd vastu, muidu rikume veel midagi ära!”

Ma loen neid hea kodaniku põhimõtteid ise aeg-ajalt üle samasuguse sooja naudinguga, nagu vaadatakse vanu fotosid. Ma tahan ja suudan – kui oma mõtte- ja teolaiskusest üle saan – ise nende järgi käia.

Kuidas kodanik oli hea kodanik

Ajakirjanik ja blogija, raamatu "Roheliseks kasvamine" autor Epp Petrone jagab konverentsil osalejatega ning infolehe lugejatega kolm lugu.

Kodanik parkis auto, otse kesklinna. "Kas siin on tasuta parkimine?" mõtles kodanik ja leidis kohe ka vastuse: paari meetri kaugusel oli liiklusmärk, millel silt "Tasuline parkimine. B tsoon."

Kodanik oli hiljuti ära õppinud mobiiltelefoniga parkimise ning saatis lühinumbrile oma autonumbri ja tsooni tähistava "B". Läks linna peale, meel kerge.

Kui kodanik tuli tagasi, leidis ta tuuleklaasi vahelt trahvikviitungi. "Vale tsooni järgi makstud", trahv 240 krooni.

Kodanik helistas ja meilis linnavalitsusse. Sai teada, et B tsoon märgi peal tähendas, et ta asub A tsooni lõpus. Kodanik protesteeris. Trahviandjad soostusidki trahvist loobuma, sest tõepoolest, kodanikul oli oma argument, loogiline ja lihtne. Kust peaks ta oma parkimistsooni teadma, kui see terve tänava ulatuses kusagil kirjas pole?

Aga kodanikule polnud sellest küllalt, et ta trahvita jäi.

"Palun pange tsoonitähistused üles ka tsoonide keskele," meilis ta linnavalitsusele. Ja meilib järgmisel nädalal jälle,

ja ülejäämiselgi, kui vaja. Vahel tundub kodanikule, et ta iriseb liiga palju, aga siis võtab ta end kokku ja mõtleb: oleks ju hea, kui teised tulevikus niimoodi heauskelt makstes trahvievimatust ei saa.

Kord leidis kodanik kassipoja, otse oma korteri eest koridorist, lifti ees haledalt mäugumas.

Kodanik viis kassi tuppa, andis talle süüa, kõndis järgmisel hommikul loomaarsti juurde ja ostis loomakesele ussi- ja kirburohtu.

Kass jäigi kodaniku juurde elama ja avas tema südame kassiarmastusele. Ta hakkas märkama, et maja taga prügi-kastides ja suvila juures metsasalus elavad kasside hordid, kes iga natukese aja tagant paljunevad, nii et ringi jooksevad kassipoegade hordid.

Kuidas neid aidata, kui kõigile kodutute loomade varjupaigas kohta ei jätku, mõtles kodanik... Ta sai kokku sõpradega ja asutas kassidele kodu leidmise ühenduse, kus suure varjupaiga asemel on ainult vabatahtlike hoiukodud: www.kassidkoju.ee.

Hea kodanik astub välja elatise ja vägivalla vastu

Kord nägi kodanik maas kommipaberit. Ta võttis selle üles. Edasi kõndides leidis ta teise, kolmanda... Siis hakkas ta mõtlema: mida ma veel saaksin teha, et neid kommipabereid vähemaks jääks? Ja mis teha selle prahise tühermaaga majade taga?

Kodanik trükkis välja talgu-kutsed ja kõndis ukse tagant ukse taha. Nädalavahetusel tuli päris palju rahvast kokku ja tühermaa sai puhtaks. Edasi sai kodanik kokku sõpradega ja nad otsustasid, et teevad kevadel ühe mõnusa üleriigilise nädalavahetustalgu: Eestimaa puhtaks! www.teeme2008.ee.

Nüüd ootab kodanik kevadet, siis saab ta minna metsa-istutamistalgutele... Aga vahepeal märkas ta, et naabrid viskavad plastpudeleid minema. Kodanik läks naabritega rääkima. "No ei viitsi neid sinna poe juurde konteinerisse viia, see on kogu aeg täis," kurtis naaber.

Kodanik helistas ja meilis prügifirmasse ja kurtis: miks on konteiner kogu aeg täis? Telefonis mainiti talle muuseas ka ühte uut, nn rohelise kilekoti teenust – igas kodus saab korjata pudelid ja muud pakendid kilekottidesse ning firma kogub need kokku otse koduuste juurest! Kodanik trükkis välja teated ja viis need ukse tagant ukse taha, siis helistas Ragn-Sells ja peagi toodigi kõigile koju roheline kilekott.

"Küll nüüd on mugav taarat ära saata," kiitis naaber. "Sa räägi sellest rohelise kilekoti teenusest oma sõpradele ja tuttavatele ka!" vastas kodanik.

Merit

Seekordse konverentsi üks president Robert Egger on kandes (mis tunnistati 2008. aastal alaseks teoseks USAs. Autori

Et teha enam kui lihtsalt "häid tegusid", tuleb olla eesmärgipärane ja hästi organiseeritud. Kõige järjekindlam sõnum, mida ma ühendustelt kuulen, kuulub aga täpselt vastupidist. See on lugu meritähedest.

Võib-olla olete seda lugu kuulnud: õpetlane läheb hommikul mereranda ja näeb tuhandeid töusulainetega liivale heidetud meritähti. Eemal on ka üks noor mees, kes neid merre tagasi loobib. Õpetlane läheb tema juurde ja küsib: "Mida sa teed?"

"Päike tõuseb ja meri taandub. Meritähed surevad, kui ma neid vette tagasi ei viska."

"Aga poeg, see rand on kilomeetreid pikk ja meritähti on tuhandeid. Ei ole mingit võimalust, et sa suudaksid midagi muuta."

Noor mees viskab järjekordse meritähe tagasi vette ja kostab: "Vähemalt ma muutsin midagi selle meritähe jaoks!"

Meritähe lugu

Heategevusüritustel olen ma seda lugu sadu kordi kuulnud – ja mul ei jätku sõnu, kirjeldamiseks, kui vastumeelne on see lugu mulle ja kui ohtlik mittetulundussektori tulevikule.

Meritähe-lugu ülistab üht teatud tüüpi heategevust – juhuslikke heategevusi. Neis pole iseenesest midagi halba. Me kõik võiksime neid iga päev märksa enam teha: lasta teine inimene enne uksest sisse või teine auto tiptunnil enda ette, naeratada tänaval vastutulijale jne.

Probleem tekib, kui selliseid juhuslikke heategevusi hakatakse pidama strateegiaks.

Ähed ja juhuslikud heateod

...easineja, DC Central Kitcheni (DCK) rajaja ning kirjutanud raamatu "Begging for Change" ("Muutust 25. aastal parimaks kodanikuühenduste juhtimis- loal avaldame lühendatult katke sellest raamatust.

Meie ühiskond ja sealhulgas mittetulundussektor on arenenud liiga kaugele, et sõltuda sellistest meritähe-viskajatest.

Igasugu suurõnnetused on siin parim näide. 2000. aastal paluti mul aidata korraldada toitlustamist metsatulekahju kustutustöödel New Mexicos. Et tuli lähenes elumajadele, kajastati seda aktiivselt meedias. Vaevalt oli üks janune tuletõrjuja teleintervjuus maininud joogivee nappust, kui järgmisel päeval saabus veoautotäis vee- pudeleid headelt inimestelt lähikonnas.

Teisel päeval ütles teine tuletõrjuja, et hulk loomi on põlevast metsast kinni püütud ja varjupaika viidud. Kohe hakkasid saabuma veoautod loomatoidu ja -mänguasjadega. Kordades enam kui vaja oluks, nii et keegi nendega tegeleda ei suutnud.

Me oleme erakordselt helde rahvas. Nii kui juhtub mõni loodusõnnetus või tragöödia nagu 11.09, anname me märksa enam kui vaja. Aga sel on oma hind. Enne kui New Mexico tulekahju le piir pandi, pidime minema viskama tohutu hulga saabunud abist, sest seda polnud vaja ega olnud ka kusagil hoida. Me abistame liiga palju juhuslikult ja liiga vähe strateegiliselt.

Vajame strateegiaid

Kui me kodanikuühendustena tahame, et meil oleks mingitki lootust ühiskonnas muutusi saavutada, peame panustama organiseerumisele ja strateegilisele toimimisele, mitte juhuslikele heategudele. Täpsemalt, meil on vaja eeskuju võtta neist väljapaistvatest ühendus-

test, kes teavad, kuidas motiveerida, innustada ja juhendada selliseid meritähe-viskajaid, kujundamaks neist muutuste loojaid.

Mis muudab?

Igal aastal lahku USA lastekodudest 20 000 täisealiseks saanud noort. Uuringud näitavad, et iga neljas neist kogeb mingil ajal kodutust, vähem kui pooled suudavad leida ja hoida tööd, 60% neidudest jääb vastu tahtmist rasedaks. Paljudel napib haridust ja toimetulekukoskusi väljapool lastekodu.

Selline olukord tegi muret California Orange'i maakonna ettevõtjatele ja kirikujuhtidele. Selmet piirduda konkreetsete noorte – üksikute meritähtede – murede lahendamise, küsisid nad, kuidas luua süsteem, mis aitaks paljusid.

Selleks asutati ühendus Rising Tide (RT), mille liikmed otsustasid, et ainus viis, kuidas endised lastekodulapsed järje peale saavad, on pakkuda neile vaheaste lastekodu ja iseseisva elu vahel.

"Esimene probleem, mis neil lastel tekib, on see, et neil pole kusagil elada," ütleb Dick Gochner, üks RT asutajatest. "Et neil pole ko-

du, ei saa ka nendega kontakti hoida. Ja kui sa kaotad kontakti, ei saa sa neid enam aidata."

Gochner ja ta kolleegid pidid seega leidma noortele elupaiga, kus neil oleks võimalik õppida ise toime tulema. Nad ostsid 80-korterilise maja ja eraldasid sellest 10 korterit kuni 18-le lastekodust tulnud noorele. Samuti palkasid nad nõustaja, kes noortega samas majas elama hakkas.

Ülejäänud korterite rendist tuleb raha maja ülalpidamiseks, nõustaja palgaks ja noorte korteriüüri toetamiseks. Esimene kuu RT korteris elamist on tasuta, sealt hakkab üürihind tasapisi tõusma, kuni 18. kuu lõpuks (mille järel noor sealt lahku) makstakse peaaegu turuhinda. Samaaegselt abistavad RT töötajad noort töö leidmisel, igapäevaste kohustuste ja suhtlemisuskuste omandamisel ning isegi annavad nõu, kuidas raha säästa. Täna on RT ostnud juba mitu sellist maja.

See sai võimalikuks üksnes tänu organiseerumisele ja mees-

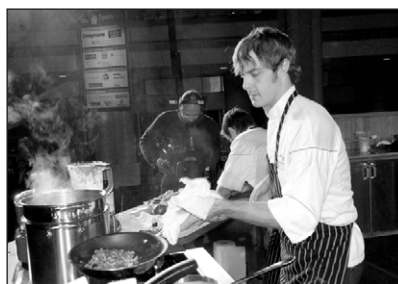
konnatööle. Selmet lihtsalt aidata mõnd noort – meritähte – on RT loonud süsteemi, mis aitab pea pooli kogu maakonna lastekodudest lahkujaid. Ehk siis tõesti muutnud midagi oma kodukohas.

RT-sugused grupid näitavad meile, et mõju ja muutust on võimalik luua igal tasemel, olgu kohalikul või üleriigilisel. Ka igal perekonnal või inimesel on see võimalik. Küsimus pole, kui palju sul on, vaid mida sa sellega teed.

Kord esinesin ühel heategevusüritusel. Seal astus mu juurde üritust pildistanud fotograaf ja ütles, et toob oma naise ja 9-aastase tütre igal pühapäeval DCK-le 50 einevõileiba. "Need lähevad vist koolide pikapäevärühmale, aga ega ma küll ei tea, kas sellest tegelikult on kasu?" küsis Chris.

"Nalja teed?" vastasin ma. "M u i d u g i on sellest kasu." Et me võime tema 50-le einele iga nädal kindlad olla, saame

(Järg pöördel)

See on DCK: staarkokk Barton Seaver DCK tänavusel heategevuslikul kokkade võistlusel Capital Food Fight (ülal vasakul), pildike õppetöö argipäevast (ülal paremal), külaliskohtunikud hindavad kokaõpilaste valmistatud gumbosid (all paremal), järjekordne lend tantsib lõpuaktsi- sele oma tunnistustele – paljudele neist üldse elu esimesele tunnistusele – järele (all vasakul).

Fotod: DCK

oma vahendeid mujal kasutada. Teiseks saavad lapsed tänu neile kõhu täis. Kolmandaks aitab Chrise pere nende laste enamasti raskes majanduslikus olukorras vanemaid, kes saavad rahulikult tööd teha, lapse pärast muretsmata – ning tänu sellele suureneb nende perede suutlikkus peagi ilma sotsiaalabita toime tulla.

Seda rida võiks jätkata, aga eriti oluline on veel see, et Chris ja ta naine õpetavad nõnda ka oma tütrele, mis erinevus on lihtsalt heategevusel ja vastutustundlikkusel. See on tegevus, millel on mõju.

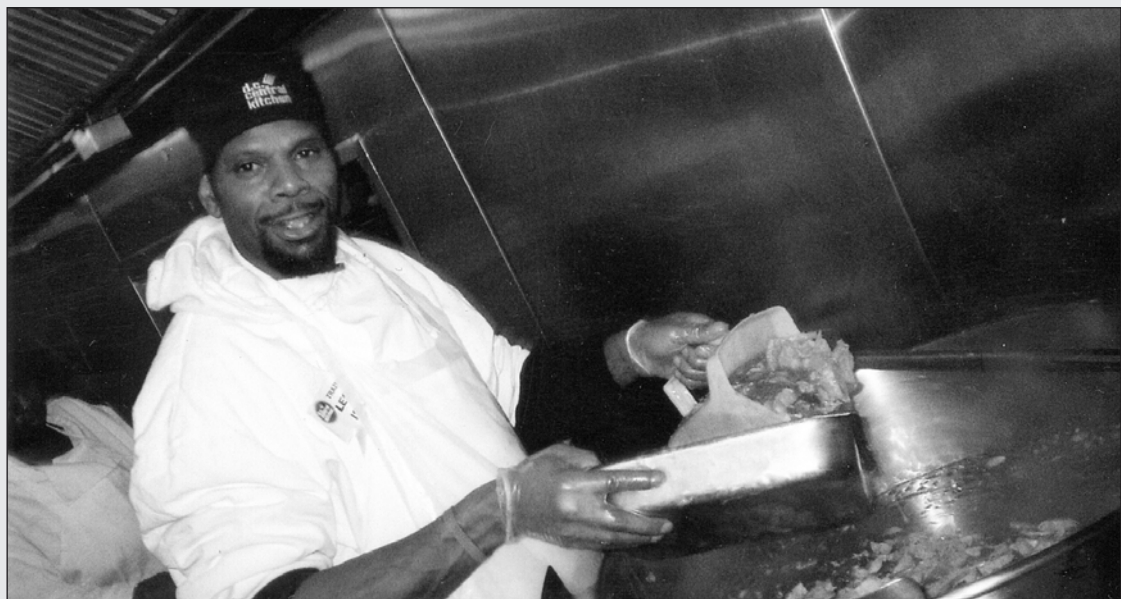
Kui alustasin tööd United Way's, kohtusin iga päev 3-4 rahulolematu annetajaga [United Way toetab USA mittetulundusühinguid. Robert Egger töötab UW Washingtoni piirkonna ajutise juhina 2002. aastal, kui eelmine juht oli lahti lastud raha väärkasutuse ja juhtimiskulude paisutamise pärast]. Tüüpiline UW toetaja teenib aastas 35-50 000 dollarit (enam-vähem sama palju kui USA keskmine perekonna sissetulek) ning on seda organisatsiooni toetanud aastakümneid. Nüüd ütlesid paljud neist, et edaspidi ei saa UW nende käest sentigi. Ja neil oli täielik õigus pahameelt tunda.

Mõjuga tegevus

Miks toetada organisatsiooni nagu UW, selmet annetada otse mõne probleemi lahendamiseks tegelevale ühendusele? Sest niisugused otseannetused sarnanevad tihti meritähete päästmisele. Mõelgem. Meil on rohkem kui 1,5 miljonit ühendust. Me kõik ei suuda ellu jääda, kui peaksime sõltuma meritähete viskajatest. Neile rahulolematutele annetajatele rääkis DCCK loo. Kui ma oleksin pidanud iga päev ootama, et pangaarvele laekuks mõni annetus, oleksime juba esimese aasta jooksul ukseid sulgenud või siis oleksime üks paljudest tänavatel suppi jagavatest organisatsioonidest.

Seevastu UW-lt saadud stabiilne toetus mitte üksnes ei või-

DCCK – koht, kus äravisatud toit ja inimesed uueks

Robert Eggeri juhitud DC Central Kitchen (DCCK) Washingtonis on näide kodanikuühendusest, mis sobib illustreerima erinevust mingis valdkonnas tegutsemise ja selles valdkonnas eesmärkide saavutamise vahel.

Ideeni kodutute toitlustamise ja tööhõivega tegeleva DCCK rajamiseks jõudis Robert tänu armastusele. Täpsemalt, tänu eesseisnud laulatusele.

1970ndatel-1980ndatel erinevaid Washingtoni öoklubisid juhtinud Robert ja tema tulevane naine Claudia mõtlesid nimelt, et enne laulatust oleks viisakas natuke ka kohaliku koguduse töös osaleda. Neile soovitati kodutute toitlustamisega tegelevat organisatsiooni Grate Patrol. See ei olnud just asi, mida ma väga soovinuks, meenutab Robert – kuid ühel õhtul, kui erinevad vabandused olid kõik juba ära kasutatud, leidsid nad end koguduse köögist suppi keetmas ja võileibu pakkimas.

“Kust see toit tuleb?” küsis Robert ja sai vastuse, et seda ostetakse annetatud raha eest Georgetown'i “Safeway”st”, “tõenäoliselt ühest kallimast toidupoes planeedil,” nagu ta lisab.

Hmm, tegi Robert ja mõtles toidukogustele, mis tema klubis ja tuhandetes teistes söögikohtades igal öösel pärast sulgemist ära visatakse. Mitte et see enam ei kõlbaks – lihtsalt hoidmiseks pole ruumi, sest järgmisel päeval saavad juba uued tellimused.

Toidujagamisringil imestas ta, kuidas staažikamad vabatahtlikud kodutuid nimepidi tundsid. “Aga nad käivad siin ju igal õhtul,” öeldi talle ja see oli Robertile põhjus õhtu teiseks “hmm’iks” – järelikult ei aita supi jagamine neid inimesi ju kuidagi paremale elujärjele.

Toiduportsjon on lahendus näljale senikaua, kuni sul pole muid probleeme. Kui sa oled töötaja, koduta, hariduseta, eneseusuta, tuksikeeratud tervise, kõigi poolt põlatud narko- või alkoholisõltlane, võib sulle ulatatud supikauss luua küll andjale parema enesetunde, sinu jaoks aitab see aga vaid lihtsalt edasi eksisteerida, ei enamat.

1989. aasta jaanuaris loodud DCCK lahendus on teine. Jah, ka nende üks tegevus on päevas umbes 4500 eine valmistamine ning jagamine tänavatel, varjupaikades, päevakeskustes ja mujal – ning eined sünnivad rohkem kui 200 resto-

rani, hotelli ja teiste partnerite annetatud toidust, mis muidu lihtsalt ära visatakse.

Veel olulisem on aga, et einete valmistamine on osa 12-nädalastest kokakursustest kodututele. Kursusel treenitakse ka vastutustunnet, täpsust, teistega arvestamist ja muid tööeluks vajalikke oskusi, vajadusel isegi kirjutamist ja lugemist. Pärast eksami sooritamist saab lõpetaja tunnistuse – enamasti üldse esimese tunnistuse oma elus –, mis võimaldab tal tööle asuda mis tahes toitlustusasutusse.

Kaugeltki kõik alustanud ei jõua sihile – nõuded kursusel on karmid, ehkki mitte enam kui see, mida oodatakse mis tahes töökohal. Hoobilt kukuvad välja need, kes peaks vahele jääma narko- või alkotestis, hilinevad, laisklevad või tülitsevad. Keegi ei keela neil aga järgmise kursusega uuesti alustada ning paljud ongi sihile jõudnud teisel või kolmandal katsel.

Tänaseks on kursused lõpetanud ligi 69 lendu, igapähe 10-25 inimest. Statistika näitab, et 90% lõpetanutest leiab töö ning pool aastat hiljem on endiselt ametis 75% – meenutame taas, et tegu pole just kergeima sihtühinguga.

ks saavad

DCKK on loonud ka *catering*-firma Fresh Start, kus samuti töötavad endised kodutud. Iga päev töötab köögis vähemalt kümnekond vabatahtlikku, kes mitte ainult ei tee aastas poole miljoni dollari väärtuses tasuta tööd, vaid aitavad ka murda eelarvamusi kodutute suhtes ning õpivad vahetutest kogemustest, mis kõik on võimalik saavutada, kui ühiskond oma ressursse targalt kasutab.

Toit on DCKK jaoks seega vahend tugevdada nii keha, vaimu kui ka ühiskonda – nende eeskujul on USAs tekkinud üle poolesaja sarnase mudeliga toimivat ühendust. Robertist aga on saanud üks tunnustatumaid kodanikuühiskonna-alaseid liidreid USA-s ning Non-profit Congressi eestvedaja, kes ühendab kodanikuühendusi ühiste eesmärkide nimel.

Eelmise aasta mais sai toidust, õigemini näljast, korraks ka otsene vahend avaliku võimuga suhtlemiseks. Pärast seda, kui 17 aastat vaid eraannetustel tegutsenud DCKK oli kaks aastat pidanud tulutuid läbirääkimisi, et ka linn seda tegevust toetama hakkaks, katkestasid nad linna varjupaikade toilitustamise. Solidaarsusest varjupaikadega loobusid toidust samaks ajaks ka Robert ja DCKK tegevjuht Mike Curtain (“Nälgida köögis on tõeline masohhism,” kirjutas Robert samal ajal oma veebipäevikus). Paus kestis kaheksa päeva, mille järel linn teatas valmisolekust leping sõlmida.

Artiklis on kasutatud lõike 2006. aasta juunis ilmunud ajakirjast “Head Uudised”.

Loe DCKK-st nende kodulehelt www.dccentralkitchen.org ning Roberti mõtteid kodanikuühiskonnast tema veebipäevikust www.robertegger.org/blog.

maldanud meil tegevust jätkata, vaid ka areneda, et oma sihtgrupe paremini teenida. Teadmine, et iga kuu 15. päeval laekub ülekanne UW-lt, oli meesugusele noorele ühendusele otsustava tähendusega.

Üksikannetajad soovivad tavaliselt, et nende raha läheks vahetult tegevusteks, mitte aga kulude katteks nagu palgad, üür ja muu selline. Kuid need kulud on hädavajalikud, et organisatsioon võiks tulemusi saavutada.

USA Punane Rist näiteks pahasid annetajaid, kui soovis osa oma miljardi-dollarilisest 11. septembri fondist kasutada hädaolukordade reservi loomiseks. Miks sellist süsteemi juba tehtud pole? nõudsid inimesed. Aga seepärast, et lõviosa annetustest tuleb väga konkreetseteks tegevusteks, mis seda ei võimalda.

Kui soovitakse, et ühendused oleksid sama tulemuslikud kui ettevõtte, tuleb meid ka samamoodi rahastada. See tähendab vabadust teha oma rahaga seda, mida vaja – loomulikult mõningate vajalike piirangutega.

Juhuslik ei aita

Kui otsustate annetada oma aega või raha ühendustele, tehke nii, et sel oleks mõju. Selmet üritada võimalikult paljusid natuke abistada, valige välja üks organisatsioon või probleem. Uskuge, sel juhul saate te midagi muuta. Kui ka valitsus ja fondid tuhandetesse suundadesse raha jagamise asemel samamoodi toimivad, võiksime oma võitluses edu saavutada.

Jah, United Way või Punane Rist ei ole täiuslikud. Muidugi esineb neis raiskamist. Aga me

ei saa eelistada neile anarhiat. Nagu Churchill demokraatia kohta tões – see on jama, aga võrreldes alternatiividega... Või nagu ütles mu vaarisa, kes oli Louisville’i linnaapea: “Sa ei lase hobust maha sellepärast, et ta raua ära kaotas.”

Ükskõik, kas sa oled annetaja, vabatahtlik või ühenduste juht, sa ei saa mingit muutust esile kutsuda juhuslikke heategudega. Ole meritähe-viskaja oma vabal ajal, aga ära muuda oma organisatsiooni selliseks. Et võita sõda nende probleemidega, millega me rinda pistame, peame olema targad ja hästi organiseeritud. Meil peab olema pikaajaline plaan, püsiv tegevus ja suutlikkust juhuslikke heategijaid ühiskondliku muutuse vankri ette rakendada. Kõige kasvõi Chrisi tütrelt. Tema teab seda.

Teised seekordse konverentsi välisesinejad

Birgitte Brekke juhib suurimat Norra vabaühenduste katusorganisatsiooni Frivillighet Norge, mis seisab Norra kodanikuühiskonna oluliste küsimuste eest. Birgitte on väga laia rahvusliku kui ka rahvusvahelise taustaga kodanikuaktivist. Enne katusorganisatsiooni etteotsa asumist eelmisel aastal töötas ta aastaid ametiühingute eestvedajana, lisaks on ta töötanud Norra riiklikus arenguabi nõukogus. Üle 20 aasta on ta olnud aktiivne inimõiguste organisatsioonis Amnesty International, sealjuures juhitanud kaks aastat ka Amnesty Norra üksuse tegevust. Praegu arendab ta Amnesty’s inimõiguste hariduse valdkonda, keskendudes eriliselt Indiale.

Birgitte peab konverentsi esimesel päeval ettekande “Iga kodanik loeb”.

Caroline Neligan töötab sotsiaalses ettevõttes GuideStar International. GuideStar on vabaühenduste andmebaas ja aruandlussüsteem, mis praegu tegutseb USAs ja Suurbritannias, aga on rakendamisel hetkel veel viies Euroopa riigis, Indias, Lõuna-Koreas ja mujal. Kolmanda sektori jaoks on GuideStar võimalus suurendada läbipaistvust; rahastajate, vabatahtlike, uurijate, poliitikakujundajate ja loomulikult ka ühenduste endi jaoks aga suurepärase allikas, kust näha, millised organisatsioonid, millega, kuidas ja milliste tulemustega

tegutsevad. Caroline, kes on spetsialist ühenduste vastutavuse alal, räägib konverentsil teise päeva arutelus “The business of business is... ehk samm sponsorlusest edasi” sellest, kuidas GuideStari abil on ühenduste ja ettevõtete koostöö edenenud.

Oliver Henman on Inglismaa vabaühenduste liidu NCVO Euroopa ja rahvusvaheliste suhete juht. Kutsusime Oliveri konverentsile, et arutada temaga, kuidas on läinud brittidel avaliku võimu ja vabaühenduste koostöö heade tavade rakendamise ning mis tulemusi on andnud nende parlamendivalimiste eelsed vabaühenduste manifestid – ja mida meil sellest kasulikke kõrva taha panna oleks.

Oliveri saab kuulata konverentsi teisel päeval, kõigepealt arutelus “Kas headest tavadest on kasu?” ja seejärel debatis “Vabaühenduste manifest: üheksa kuud hiljem”.

Kaasamise akadeemia tutvustas vastastikuseid ootusi

EMSLi 9. suvekool toimus koostöös Riigikantseleiga septembri alguses Viinistul ühenduste ning riigi- ja kohalike ametnike ühise “Kaasamise akadeemiana”, kus õpiti, kuidas olla tõhusamad kaasajad ning osalejad.

Osalejaid oli seekord 155. Kahe päeva jooksul käsitleti kaasamise ja osalemisega seotud ootusi, probleeme ja lahendusi nii loengutel, õpitubades,

simulatsioonis kui ka lugemates omavahelistes vestlustes ja aruteludes.

“Kaasamise akadeemia” eesmärke püstitades mõtlesime, et suvekool on asja ette läinud, kui osalenud ühendused mõistavad selle järel paremini ametnike ning ametnikud ühenduste tööst tulenevaid vajadusi ja võimalusi; kui osalejad saavad uusi ideid ja praktilisi oskusi, mida oma töös rakendada, et olla pa-

remad kaasajad ja osalejad, mille tulemusel hakkavad sündima kõigile osapooltele paremad otsused; kui osalejad sõlmivad uusi tutvusi ja koostöösidemeid ning vahetavad kogemusi; ning kui osalejad veedavad suvekoolis kaks kasulikku ja meeldivat päeva ning leiavad, et tulemine tasus end ära.

Tagasisideankeetides hindas nii suvekooli sisu kui ka korraldust heaks või väga heaks

90% (väga heaks seejuures 40% kõigist vastanutest).

96% ankeedi täitnutest ütles, et mõistab pärast suvekooli teise sektori tööd paremini.

Uusi ideid ja praktilisi oskusi töös rakendamiseks märkis end olevat saanud 90%, uusi tutvusi ja koostöösidemeid leidnud 80% vastanutest.

98% vastanutest ütles, et neil oli suvekoolis tore ja kasulik olla.

Mida õpetas simulatsioonimäng “Kaasamise

Tagasisides hinnati suvekooli kõige kasulikumaks osaks simulatsiooni, kus kõik osalejad said kaasamise protsessi alates kavandamisest kuni otsuse langetamise ja tulemuste hindamiseni läbi teha.

Lähteülesanne oli järgmine: täitmaks valitsuse koalitsioonileppes antud lubadust ehitada valmis uus, ohutum ja kiirem Tallinn-Tartu maantee, tuleb killustiku saamiseks rajada uus karjäär. Sobivaim maardla asub aga vaikse ja kena küla lähedal, mis ähvardab elanikke tolmu, lärmi ja võimalik, et ka põhjavee taseme langusega.

Osalejad jagunesid avaliku võimu, ehitusfirma, looduskaitse ning kohalike elanike esindajateks – igaühel oma huvid ning ülesanne leida keerulisele olukorrale lahendus.

Järgnev on nopitud simulatsioonis ekspertidena osalenud Ain Aaviksoo, Daimar Liivi, Daniel Vaariku, Elo Tuppitsa, Marje Luubi, Mart Sooniku ja Rait Talviku kokkuvõtivatest mõtetest simulatsiooni järel.

Kuulamine

Kaasamine ei tähenda ainult oma seisukohtade teatavaks tegemist. Mõnegi grupiga juhatus, et hakati suure hooga enda seisukohti esitama ja õigustama ning aeg sai otsa enne, kui teise mõtteid üldse kuuldi. Kui päris

elus nii läheb, ei maksa head tulemust loota.

Ausus ja avatud kaardid

Simulatsioonis tegutseti olukorras, kus ühelgi osalejal polnud piisavalt infot toimuvast ja

teiste seisukohtadest – “meedia” vahendusel olid teada vaid üsna lihtsustatud arusaamad teiste huvidest. Samas on enamasti nõnda ka päris elus. Ülesandesse oli kõigile gruppidele kirjutatud oma “ahvatluste ka-

nalid”, mis – jällegi nagu päris elus ja eelkõige just puuduliku info tingimustes – meelitasid bluffima, oma huve maksimeerima ning nõnda eesmärgist kõrvale kalduma.

Selmet infot ja arusaamu ühtlustada ning osapoolte vajadustega arvestavat kompromissi leida, suurendatakse nõnda hoopis usaldamatust ning muudetakse tulemuseni jõudmist keerulisemaks. Lahendus on oma soovid läbi mõelda ja selgelt välja öelda.

Empaatia

Põhjus, miks ei olda päris avameelne, võib olla ka kartus, et teine pool ei saa kõigist meie jaoks olulistest asjadest aru (nt. poliitikud mureteavad, et nende töö viljad võib “endale” saada järgmine valitsus). Ehk ei tundu need ka alati kõige “nooblimad” põhjendused, kuigi on meile olulised – liiati ei pruugi me kõiki selliseid motive ka ise endale tahta teadvustada. Nõnda räägitakse üht, kuid selle taga on mingi olulisem, sügavam põhjus – ja tekib info asümmeetria. Et seda lahendada ja tulemust saavutada, on vaja püüda võimalikult palju teisi pooli mõista ja mitte halvustada. Nõudmisi esitades peaks olema realistlik, kompromisse pakkudes esmalt uurima, mida teisel tegelikult vaja on.

Kaasamise katselabor: “Avalik võim” eesotsas “peaminister” Maiko Keskülaga on jäänud mõttesse (alumine pilt), simulatsiooni läbiviija Maret Miljan kogub osalejate hinnanguid (ülemine pilt).

Fotod: Alari Rammo

Kuidas ära tunda asjalikku koostööpartnerit?

“Keda me siis kaasama peaks, et lõpuks rahule jäädaks?” küsivad ametnikud mõnikord. Suvekooli õpitoas arutati seda teemat Heateo Sihtasutuse ühenduste hindaja Jaan Apsi ja EMSLi juhataja Urmo Kübara eestvedamisel.

Tüüpiline probleem, mis tekib potentsiaalsete partnerite vähesest tundmisest, on see, et kaasatakse vaid harjumuspäraseid partnereid ning kõrvale jäävad teised, kel samuti oleks õigus-tatud huvi kaasa rääkida. Või siis kaasatakse ühendusi, kel tegelikult pole teemaga suurt pistmist. Kaasatud justkui oleks, aga tulemust napib.

Kõige lihtsam on muidugi üles leida katusorganisatsioon – kas siis üldkõikumustega (nagu EMSL) või mõnes valdkonnas (nagu Keskkonnaühenduste Koda) tegutsevaid, olgu üleriigiliselt või piirkondlikult. Lisaks katustele on aga teisigi eestkosteühendusi, mis esindavad teatud sihtgrupe või seisavad valdkonna arengu eest. Ka on oluline kaasata teenseid osutavaid organisatsioone, kel on sageli parim ja vahetum ülevaade toimuvast, rahuldamatava vajadustest ja lähenevatel probleemidest. Kasulikud partnerid on tavaliselt ka tugiorganisatsioonid, näiteks nõustajad ja koolitajad.

Ühenduse legitiimsus tuleb tema tegevusest – keda ja kuidas ta esindab ning milline on sihtrühmade hinnang talle, mis on ta pädevus ja millest see tuleb, mis on ta tegelikud saavutused? Liikmete arv, mida tavaliselt esimesena vaadatakse, võib, aga ei pruugi ühenduse kohta midagi olulist öelda.

Niisiis, kuidas potentsiaalset partnerit hinnata, kui põhitööga on kiire ja aega vähe? Väärtuslikku infot saab mõne tunniga, helistades organisatsiooni rahastajatele, lähematele koostööpartneritele ja mõ-

Mille põhjal hinnata eestkosteühendusi?

Eestkosteühenduse legitiimsus:

- Mis valdkonnas on ühendus legitiimne kaasa rääkima? Kas ambitsioon kaasa rääkida vastab tema olemusele?
- Millel ühenduse legitiimsus põhineb: liikmete esindamisel, oma meeskonna erialasel pädevusel, mõlemal vms?
- Kes on ühenduse liikmed? Kui suur osa selle valdkonna olulisematest tegijatest (suurus, maine jne) on tema liikmed?
- Kes peale liikmete on veel ühenduse seisukohtade kujundamisse kaasatud? Kelle arvamust lõpp-seisukohas tegelikult esitatakse?
- Kas ja kuidas tagab ühendus oma poliitilise sõltumatuse?
- Kuidas on ühendus leidnud kompromissi legitiimsuse (piisav hulk olulisi tegijaid liikmetena) ja esindussuutlikkuse (võime liikmeskonda hallata, nende kõigi arvamusi arvesse võtta ja kvaliteetselt koondada) vahel?

Eestkoste-alase tegevuse hindamine:

- Mis on ühenduse eestkoste-tegevuse eesmärk (ideaalis on neil visioon oma valdkonnast)?
- Kuidas mõõdab ühendus oma edukust ehk seda, kuidas nad aasta-aastalt oma visioonile lähenevad?
- Mis küsimustes ühendus oma liikmeid esindab, kas need on visiooni jõudmiseks olulised?
- Mis juhtudel ühendus oma liikmeid esindab, kas näidatakse initsiatiivi või ainult reageeritakse kaasamiskutsetele?
- Mis tagab ühenduse seisukohtade kvaliteedi?
- Kuidas tagab ühendus jätkusuutliku professionaalsuse ehk arenguja õppimisvõime, vastavad arenguplaanid, et ka kolme aasta pärast ei "lauldaks sama laulu"?
- Kui ühenduse esmased nõudmised kukuvad läbi, mis on järgmised sammud, nõ. plaan B või ollakse ebaõnnestumise korral täiesti jõuetud?

nele sihtgrupi esindajale, tutvudes ühenduse strateegilise plaani ja aastaaruannetega ning kohtudes juhi ja töötajatega.

Partneri hindamise kriteeriumid peaksid mõistagi lähtuma kaasamise eesmärgist – milliste organisatsioonide kaasa-rääkimist on vaja, et neid ees-märke saavutada? Valik küsi-musi, millest lähtudes hinnata eestkosteorganisatsioone, on toodud infokastis.

Lisaks partneri hindamisele tema valikul, tuleb hiljem kindlasti hinnata ka kaasamise protsessi – kas see täitis eesmärgid ning oli hästi läbi viidud? See tähendab kindlasti ka enese töö

hindamist. Esimene küsimus niisugusel puhul ongi, kas me ise tegime kõik, et meie partnerid saaks aru, mida ja kuidas neilt oodatakse, ning kas neil oli kõik sisukaks osalemiseks vajalik (info, aeg, raha jne).

Partnerite puhul saab hinnata nii väljundit kui ka sisendit. Esimene tähendab hinnangut, kas nende esitatud arvamused oli kvaliteetne, õigeaegne ja kokkulepitud vormis. Sisendi puhul saab jälgida, keda ühendus oma seisukoha kujundamiseks kaasas, kuidas selle protsessi läbi viis ning milline oli tema liikmete ja sihtrühmade rahuolu sellega.

Kõik suvekooli õppematerjalid, sealhulgas loengute ja õpitubade konseptid, on tasuta kasutamiseks saadaval www.ngo.ee/suvekool.

EMSL tänab Riigikantseleid kui kaaskorraldajat, Sise-ministeeriumit ja Riigikantseleid kui rahastajaid, kõiki esinejaid ja ettevalmistamisel ideedega aidanud inimesi ning suvekooli läbi viia aidanud vabatahtlikke!

katselabor”?

Vastupidi käituses võib teise poole lihtsalt välja vihastada.

Eelarvamustest loobumine

Rolli sisse elades võeti simulatsioonist tihti omaks suhtumine teise poole, mida kohtab ka päris elus – ametnikud võtsid hoiaku, et ühendused või avalikkus on eapädevad ja -usaldusväärsed; ühendused omakorda, et nende arvamusega ei tahetagi arvestada jne. Tegelikuses on tihti vastupidi, ühenduste sisendit on väga vaja, kuid mõlema poole käitumisel oma põhjused nagu ajapressioon, kogemuste vähesus jne. Kuni ollakse kinni sellistes hoiakutes, on raske tulemusi saavutada.

Protsess on oluline

Enamikus gruppides jäi osalejate enamus lõpuks sündinud otsusega rahulolematuks. Samas hinnangud läbitud kaasamise protsessile olid pigem head. Siit tarkusetera – osaledes ei saagi eeldada, et meie arvamused on ilmingimata parim ja peab “võitma”, küll aga on teistsugust lahendust kergem aktsepteerida, kui selleni on jõutud läbi ausa ja avatud protsessi, kus kõigil oli võimalus oma mõtteid esitada ja kaitsta ning need on läbi arutatud, kellestki ei ole lihtsalt üle sõidetud.

Ungari kodanikuühiskond

Kui meie kodanikuühiskonna sihtkapital alustab oma tegevust uuest aastast, siis Ungaris on sarnane fond tegutsenud juba neli aastat. Budapestis asuva European Center for Not-for-Profit Law juhataja Nilda Bullain pani EMSLi infolehe jaoks kirja üheksa tähelepanekut, millest meil võiks oma sihtkapitali puhul õppida olla.

Neli esimest tegevusaastat võimaldavad teha järeltusi Ungari kodanikuühiskonna fondist (NCA) ja selle tegevustest – mõned neist käivad süsteemi, teised selle rakendamise kohta. Järgnev pakub küllaltki kriitilist vaatenurka fondi tegevustele ja keskendub ehk liiga palju ilmenenud puudustele.

Pole mingit kahtlust, et fond on toetanud suurt hulka häid ja tulemuslikke ühendusi ning algatanud olulisi tegevusi Ungari mittetulundussektori arenguks. Siiski tundub oluline rääkida ka vigadest, et neid oleks võimalik vältida sarnase fondi loomisel Eestis.

1) Valitsuse pühendumine kodanikuühiskonna arengu toetamisele

NCA puhul on olulisim vast see, et sellega lõi riik mehhanismi toetada lisaks üksikute ühenduste valdkondlikele tegevustele ka mittetulundussektori kui terviku arengut, mis muidu jääks tähelepanuta: näiteks ühenduste-alaste uuringute läbiviimine, inimressursi arendamine kolmandas sektoris, teadlikkuse tõstmine ühendustest jne. Fondi loomisel töötas Ungari valitsus 2003. aastal välja strateegia (ja uuendas seda tänavu), milles võetakse kohustus toetada kodanikuühiskonna arengut.

NCA on peamine, kuigi mitte ainus mehhanism, kelle läbi seda ellu viiakse (sama otusega kohustas valitsus ka iga ministeeriumi töötama välja oma valdkonna strateegia ja poliitika kodanikuühiskonna alal).

Hea märk on ka see, et valitsus teadvustab ühenduste tegevustoetuste vajalikkust. Just tegevustoetused ja valdkonna ülene toetus on võtmetegurid Ungari mittetulundussektori arengus, millele oleks väga raske leida rahastust teistest allikatest.

2) Protseduuri-reeglite kooskõla fondi eesmärkidega

Esimesel tegevusaastal olid reeglid nii toetuste taotlemiseks kui ka aruandluseks liiga keerulised ja põhjendamatult bürookraatlikud, nii et ühendused, keda fond pidanuks aitama, ei suutnud neid täita. Enamgi veel, ka esimesed konkursikuulutused ja taotlusvormid olid puudulikult ette valmistatud, osalt riigiametnike ja fondi juhtorganite kogenematusel pärast. Selle tõttu tuli ligi 90% esimese voo ru taotlustest tagasi lükata kui nõuetele mittevastavad. Minis-

teerium pidi sekkuma ning võimaldama reeglite laiemat tõlgendamist, et rohkem taotlusi aktsepteerida. See aga tähendas, et rahastamisotsused tulid oodatust hiljem ning ühendustele jäi vaid mõni kuu kasutada raha, mis muidu oli mõeldud terveks aastaks. Protseduuri-reeglid on aasta-aastalt paranenud, ometi põhjustavad need siiani alatasa arusaamatusi ühenduste ja fondi vahel.

3) Huvide konflikti välistamine juhtorganites

Kohe algusest oli aru saada, et kuigi ühenduste esindajate selgitamine fondi juhtorganistesse läbi valimiste (vt. küljelugu) on kena ja demokraatlik, kaasnevad sellega ka omad puudused. Seadus ei välista, et ühendused, kelle esindajad juhtorganistesse kuuluvad, ei võiks ise fondilt raha taotleda. Samuti ei töötanud fond ise – küllap jälle paljuski kogemuste puudumise

tõttu – seks puhuks reegleid välja. Nii ilmneski esimeste tegevusaastatega, et ühendused, kelle esindajad kuulusid fondi juhtorganistesse, kaldusid saama teistest rohkem raha. 2005. aastal tegi minister avalduse, kus kutsus fondi nõukogu sellele tähelepanu pöörama. Lõpuks koostaski nõukogu sisekorra, kuid kriitikat see päriselt maha ei võtnud.

Vastne uuring osutab aga, et suurim probleem huvide konfliktiga pole iseenda rahastamine, vaid poliitilise tagala kindlustamine. Nimelt selgus, et paljud kohalikud kolleegiumid on täidetud valitsuserakondadega seotud liikmetega. Kuigi neid valivad ühendused, on kohalikud parteikontorid leidnud võimalusi seda protsessi mõjutada, näiteks ärgitades endale kuulekate ühenduste osalust või selliste kandidaatide ülesseadmist, kes on korruga nii ühenduse juht kui ka poliitik. On

Mis on ja kuidas töötab Ungari kodanikuühiskond

Ungari kodanikuühiskonna fond (*Nemzeti Civil Alapprogram, NCA*) on 2003. aastal parlamendi otsusega asutatud fond, kelle eesmärk on toetada Ungari kodanikuühendusi. Fondi sünni taga oli mitme soodsa asjaolu kokkulangemine.

Esiteks riigipoolne valmisolek kodanikuühiskonna arengu laiendamiseks pärast parlamendivalimisi, kus opositsioon oli teema tugevalt tõstnud.

Teiseks ühenduste kauaaegne nõudmine, et välja jagataks ka see osa “protsendiseadusega” neile mõeldud rahast, mida maksumaksjad ise ühelegi organisatsioonile ei määra.

Nimelt kehtib Ungaris 1997. aastast seadus, et iga inimene saab 1% oma tulumaksust suunata otse mõnele kodanikuühendusele. Seda võimalust kasutab aga vaid iga kolmas maksumaksja ning üle poole rahast, mis seaduse järgi võiks ühendusteni jõuda, jääb riigile.

Kolmandaks arusaam, et ühendused vajavad tegevustoetuseid, mida senine rahastamine piisavalt ei pakkunud, kuid mille puudumisel jääb ühenduste tegutsemissuutlikkus madalaks. Loodav fond pidi ka asendama tegevustoetuste jagamise läbi parlamendi, mis muutis otsustamise parteipoliitiliseks.

Nagu omal ajal Eestis, nii käis ka Ungaris aruteludest läbi valitsuse soov omada “üht tugevat partnerit” kodanikuühenduste poolt, kes tegeleks nii

onna fondi õppetunnid

küsitav, kas seda saakski täiesti välistada, arvestades paratamatut poliitilist huvi sellise raha jagamise vastu. Õppetunnina on aga mitmed eksperdid seadnud kahtluse alla üldse valimiste kasutamise juhtorganite mehitamiseks (erinevalt näiteks nõukogu määramisest valitsuse poolt ühenduste üles seatud kandidaatide hulgast, nagu Horvaatias ja nagu saab olema ka Eestis).

4) Strateegiline lähenemine rahastamisele

Seaduse järgi on NCA eesmärgiks kodanikuühiskonna arengu toetamine Ungaris, raske on aga öelda, kas seda eesmärki ka täidetakse või siis antakse lihtsalt laiale hulgale ühendustele tegevustoetusi. Nelja aasta jooksul ei ole nõukogu koostanud strateegiat, kuidas kavatakse oma eesmärgi saavutada, sarnaseid kohalikke või valdkondlikke programme ei ole ka kolleegiumidel. Põhimõte, et ühendus võib saada toetust kindla protsendi ulatuses oma eelmise aasta tegevuskuludest, kaldub pigem toetama *status quo* säilimist, selmet ergutada sektori arengut. Tulemuseks, nagu tõdeb 2006. aasta Riigikontrolli

Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi ja Avatud Eesti Fondi juhid Katrin Enno ning Mall Hellam mõtisklemas suvisel Eesti kodanikuühiskonna sihtkapitali arutelufoorumil, kas ja kuidas riik küll nende senise tööga toime hakkab tulema. Foto: Alari Rammo

audit, on see, et eraldatud toetused on küll vastavuses seadusega, kuid ei ole kaasa toonud ühenduste rolli suurenemist ühiskondlike muutuste eestvedajatena.

5) Rahastamis-pädevuse vajalikkus

Üks probleem fondi juhtorganite liikmete selgitamisel valimistega on see, et valituks osutunud ei pruugi olla (ja enamasti ei olegi) kogemusi rahastajatena. Seda ei nõua neilt ei seadus ega ka fondi sisekord.

Nõnda koosnevad nii nõukogu kui ka kolleegiumid pühendunud ja lugupeetud ühenduste juhtidest, kel aga samas puuduvad nii kogemused kui ka pädevus rahastamise alal – mis aga pole sugugi vähetähtis fondi puhul, kelle aastaelarve on üle 400 miljoni krooni. Fondi halduseelarve ei võimalda sellist kompetentsi ka sisse osta. Nii pöörduvad juhtorganite liikmed tihti mitteametlikult teiste rahastajate, tugikeskuste või konsultantide poole, paludes abi programmide koostamisel, va-

likukriteeriumide määramisel jne. Et see toimub individuaalselt, mitte institutsionaalselt, ja pigem teene palumise kui teenuse tellimisena, muutub juhtimisprotsess aga juhuslikuks ja väheläbipaistvaks.

6) Läbipaistev süsteem tegevustoetuste määramiseks

Tänaseni on probleemiks ebaselged kriteeriumid, millest lähtudes tehakse otsuseid ühenduste tegevustoetuste määramiseks. Riigikontrolli audit ütleb selle kohta: “Nõukogu on paika pannud üksnes formaalsed nõuded taotlustele. Vastutava juhtorganina on tema ülesanne välja töötada ka sisulised kriteeriumid, kuid seda pole tehtud. Tegevustoetuste mõiste ei ole selge ja erinevad osapooled tõlgendavad seda erinevalt.” Osaliselt on selle põhjuseks taas juhtorganite liikmete vähesed kogemused rahastamise alal, kuid see peegeldab ka vähest arusaama organisatsioonide ja mittetulundussektori arengust. Pole mingit kahtlust, et tegevustoetused ongi väga keeruline küsimus, kuid – eriti juhul,

(Järg pöördel)

a fond?

mittetulundussektori esindamise, arendamise kui ka rahastamisega. Ühendused olid sellise tsentraalse organi idee vastu. Nii otsustatigi, et fondi rolliks jääb üksnes rahastamine.

Riik suunab NCA-le igal aastal sama suure summa kui maksumaksjad määravad eri ühendustele kokku oma 1% kaudu. Seadus näeb ka ette, et riigi poolt NCA-le antav summa ei ole väiksem kui 0,5% tulumaksulaekumistest.

Sel aastal on fondi eelarve

433 miljonit krooni. 60% sellest läheb tegevustoetusteks, lisaks rahastatakse projekte, mis arendavad ühenduste tegevuskeskkonda (nt. uurimused, koolitused, koostöö jne).

NCA on ainulaadne teiste Ungari riigiasutuste seas, sest selle juhtorganites – nõukogus ja kolleegiumites – on enamus kodanikuühenduste esindajatel, kes valitakse meie kunagiste EMÜ suurkogude-laadsetel kogunemistel.

Nõukogu teeb strateegilisi

otsuseid: seab prioriteedid ning otsustab reeglid ja raha jaotuse eesmärkide vahel. Sinna kuulub 17 liiget: kaks parlamendi kodanikuühiskonna komisjonist, kolm ministeeriumidest ja 12 ühenduste esindajat. Viimastest on viis valitud üle-riigiliste eri valdkondades tegutsevate organisatsioonide seast ja seitse kohalikul tasandil. 5-11 liikmelisi piir- ja valdkondlikke kolleegiumeid on 11 ning need otsustavad konkreetsete taotluste rahastamise.

Allikas: Katerina Hadzi-Miceva artikkel “Legal and Institutional Mechanisms for NGO-Government Cooperation in Croatia, Estonia and Hungary” (Copyright ECNL & Institute for Public Affairs, Poola). Autor esitles artiklit 25.-26. oktoobril Varssavis toimunud konverentsil, projektis KOMPAS II, mida rahastas EL.

kui selleks kasutatakse maksu- maksjate raha – peab olema selge skeem, millele otsused tuginevad.

7) Arengunõue tegevus- toetuste eraldamisel

Nagu mainitud, tundub fondi nõukogul ja kolleegiumidel nappivat ühtset arusaamist, mida mõista ühenduste arengu toetamisena. Kriitikud osutavad probleemidele, mis tekivad ühenduste tegevuskulude – isegi osalise – katmisega aastast aastasse ilma täiendavate tingimusteta. Ühest küljest soodustab riik nõnda lihtsalt ühenduste olemasolu (on näiteid aastaid passiivsete ühenduste “ärkamisest” pärast seda, kui avanes võimalus NCAlt toetust küsida), teiseks õhutab sõltumist riigipoolsest rahastusest ka selliste ühenduste seas, kes suudaksid muidu ka sellela hakkama saada. Nõnda on soovitatud rahastamisotsuste tegemisel hakata arvestama arengu-kriteeriumiga (selmet toetada lihtsalt palkade maksmist ja rendikulu-

sid, leppida kokku eesmärkides, mida organisatsioon toetusega saavutama peaks), samuti piirata aega, mille jooksul ühendus fondilt toetust võib saada (nt. kolm aastat). Seni ei ole fondi nõukogu neile ettepanekutele veel reageerinud.

8) Maksumaksjate raha kasutamine avalikes huvides

Veel üks õppetund seondub lähenemisega, mida kasutati fondi loomise põhjendusena: valitsus peaks pakkuma toetust väikestele ühendustele, kel napib suutlikkust saada toetust välis- või erarahastajatelt, kes teevad suurepäraselt tööd, kuid kel pole vahendeid. Selle põhjendusega avati rahastamine ka organisatsioonidele, kes ei tegutse avalikes huvides. Avalikes huvides tegutseva organisatsiooni staatust on Ungaris kerge saada ning see on umbes pooltel ühendustest – nõuded seavad vaid miinimumtingimused vastutavusele. Ühendused, kel seda staatust pole,

on peamiselt väikesed, liikmete huvides tegutsevad organisatsioonid, näiteks hobiringid, kutseliidud jne. Kahtlemata on nende seas selliseid, kes sisuliselt avalike huvide kriteeriumile vastavad (näiteks väikelinna meedikute selts, kes pakuvad vabatahtlikena teenuseid puuetega inimestele ja vanuritele). Võimalus saada toetust aga ka ilma selle staatusega on kaasa toonud selle, et sajad erahuvides tegutsevad ühendused – nagu kohalikul motoklubid, veinitootjate ühingud jne – on rahastatud maksumaksjate poolt. See loob pinnast ka poliitilisteks käsi-peseb-kätt tehinguteks, sest seadus ei takista niisuguste organisatsioonide poliitilist tegevust, näiteks parteide toetamist või ka ise kandidaatide ülesseadmist valimistel. Lahenduseks – sealhulgas maade puhul nagu Eesti, kus avalikes huvides tegutseja staatust on vaid väikesel osal ühendustest ning on põhjendatud, et riigipoolne rahastamine peab jõudma ka teisteni – võiks olla

töötada välja tingimused, mis näevad ette nõuded vastutavuseks ja läbipaistvuseks, sõltumata sellest, kas taotlejal on avalikes huvides tegutseja staatust või mitte.

9) Erinevate avaliku võimu poolsete rahastusvõimaluste säilitamine

Üheks NCA kõrvalnähuks on olnud, et ministriumid, kes varem rahastasid oma valdkonnas (sotsiaalhoolekanne, keskkond, kultuur jne) tegutsevaid ühendusi, on nüüd seda kärpinud, põhjendusega, et see peaks olema NCA ülesanne.

Enamgi veel, suhteliselt kergesti kätte saadav tsentraalne rahastamine NCA poolt on vähendanud ka kohalike ühenduste initsiatiivi hakida raha kohalikul omavalitsuselt (tõele näkku vaadates kehtib see ka teiste rahastamisallikate kohta). Nõnda on fond kaasa aidanud kohalike ühenduste kaugelemisele oma sihtgruppidest ning sidunud neid tsentraalse rahastusega.

KÜSKi loomine lõpusirgel

Eesti kodanikuühiskonna sihtkapitali kontseptsioon sai oktoobris valitsuse heakskiidu, novembris valmib uue sihtasutuse põhikiri ja detsembris valitakse loodavale organisatsioonile juhid. Kevad-suvel võiks rahad juba “liikumata” hakata, loodab Alari Rammo.

Kui aastaid oodatud kodanikuühiskonna arendamise sihtkapital (KÜSK) lõpuks valitsuse tegevuskavva sai, ei lootnud isegi ühendused, et uus organisatsioon 2008. aasta jaanuarist tõesti juba olemas on – kaaluda ja arutada on seal ju nii palju ja teadagi neid poliitikute lubadusi! Taas sai aga tõestust, et kui miski on valitsuse juures kirjas, saab see ka tehtud ning mida erakonnad ei toeta, Eestis naljalt edulooks ei kujune.

Suurim erinevus koalitsioonileppes sisaldunud sihtkapitali idee ja senise tulemuse vahel on see, et uue fondi loob algselt kirjas olnud ühenduste katusorganisatsioonide asemel sise-ministeerium.

Novembris kuulutas ministrium välja korraka kaks konkurssi, et leida sihtasutusele juhataja ning kümneliikmeline nõukogu. Vastavalt EMSLi eestvõttel koostatud KÜSKi kontseptsioonile jagunevad sihtasutuse nõukogu kohad võrdselt avaliku võimu ja ühenduste esindajate vahel. Nõukokku hakkavad kuuluma regionaalminister, sise- ja rahandusministeeriumi esindajad ning üks liige riigikogu koalitsiooni ja üks parlamendi opositsiooni poolelt.

Viietele vabahenduste kohale valib EKAKi ühiskomisjon avatud konkursi käigus esitatud kandidaatide seast parimad, kes ei pea esindama nõukogus oma organisatsiooni, vaid olema pigem laia ning terava silmaringiga eksperdid ja visionäärid.

Esimeste suuremate tööedena saavad nõukogu ja juhataja välja töötada hulga dokumente, mis hakkavad reguleerima sihtasutuse tööd ning raha jaotamist. Sihtasutuse eesmärk ja fookused said kirja kontseptsiooniga, ent millal, kellele ja kuidas raha jagada, kuidas taotleda ning mil moel aru anda, jääb sihtasutuse enda paika panna.

Sihtkapitali nõukogu ja juhi tööks jääb samuti koostada plaan kapitali kasvatamiseks, seda kas riigi panust suurendades või kaasates erasektori raha. Sarnased fondid toimivad sageda idee järgi, et põhikapital on investeeritud ja jagatakse vaid sellelt teenitud tulu, aga vähemalt esialgu peab KÜSK laiali jagama kogu oma tulu ehk valitsuse eraldatud 20 miljonit.

Statistikaamet paberaruandeid enam välja ei saada

Statistikaameti andmete kogumise valimisse sattunud ühendused ei saa uuel aastal enam täitmiseks paberaruannet, teatab ameti peadirektori asetäitja Tuulikki Sillajõe. Elektroonilised aruanded võimaldavad säästa aastas kaheksa tonni paberit ehk sada puud.

Paljud organisatsioonid on kokku puutunud statistiliste aruannete esitamisega ning sageli on nende täitmine aeganõudev kohustus. Samas on selge, et statistikat on vaja nii riigiasutustel, ettevõtjail, ühendustel kui ka eraisikutel. Head statistikat saab teha vaid kvaliteetsete algandmete põhjal, mistõttu on väga oluline roll andmete esitajatel.

Igal aastal on Statistikaamet saatnud täitmiseks paberil aruandevorme, aga riigiga suhtlemisel eelistatakse üha enam elektroonilisi kanaleid. Meidki huvitab, et lüheneks andmete sisestuse ja esmase kontrolli aeg ning statistika valmiks kiiremini, mis on omakorda oluline ka tarbijale.

eSTAT populaarne

Meil on heameel tõdeda, et eestlaste avatust uuendustele tõestab meie elektroonilise andmeedastuskanali eSTAT kasutamise aktiivsus. Teist aastat kasutusel oleva eSTATi kaudu laekub tänava kaks korda rohkem aruandeid kui mullu ning kasutajaks on registreerunud enam kui 6000 organisatsiooni.

Paljud laevad aruandefailid üles veebilehe kaudu või edastavad e-postiga. Viimane on küll mugav, kuid pole turvaline. Et andmete kaitse on Statistikaametile äärmiselt oluline, palume ka organisatsioonidel sellele kindlasti tähelepanu pöörata ning kasutada turvalisi kanaleid – eSTATi või failide laadimist Statistikaameti veebilehe kaudu.

Arvestades võimalusi ja huvi kasutada elektroonilist and-

meedastust, oleme otsustanud 2008. aastal loobuda paberaruannete saatmisest. Kasutusele jäävad kõik senised andmeedastuskanalid, soovi korral saab vormid veebilehelt www.stat.ee ise välja printida ning faksida või postitada. Kavan-datav muudatus ei puuduta eraisikute põllumajanduslikke majapidamisi ja kaugsõiduautojuhte (aruanne “Kaubavedu maanteedel”), kelle võimalused andmete elektrooniliseks edastamiseks on piiratud.

Et tuleval aastal saab eSTATis esitada 99% aruannetest, on meie üheks eesmärgiks muuta see võimalikult kasutajasõbralikuks. Kasutajate soovil loome võimaluse tellida aruande tähtaja lähenemise teavitust meilile, kuna osad eelistavadki paberil täitmist just seetõttu, et paber lauanurgal tuletab tähtaega meelde.

Teine statistiliste aruannete kogumisega seotud muudatus puudutab riikliku statistika seadust. Tänavu oktoobris jõustus seadusemuudatus, mis annab Statistikaametile võimaluse sunniraha rakendamiseks neile, kes ei esita tähtjaks statistilisi aruandeid või esitavad moonutatud andmeid.

Aruanded hilinevad

Muudatuse eesmärk on suurendada õigeaegselt laekunud aruannete hulka ning vähendada kulutusi. Kuigi paljud andmeesitajad on samas ka statistika-tarbijad ning mõistavad hästi andmete esitamise vajalikkust, on ka hulk neid, kellelt aruanded õigel ajal ei laeku. See teki-

tab tõsiseid probleeme statistika tootmisel, pikeneb andmete avaldamisaeg ning kasvavad kulutused, sest meeldetuletuskirjadeks ja -kõnedeks on meil tööle rakendatud suur hulk inimesi.

Kõiki teavitatakse

Kindlasti ei ole Statistikaameti eesmärk andmete esitamatajätute karistamine, vaid ikka vajalike andmete saamine – seega loodame, et kõik esitavad aruanded ka ilma sunnita. Tänavu detsembris saadame kõigile valimisse sattunuile kirjad, kus teavitame, mis aruanded neil 2008. aastal Statistikaametile esitada tuleb ja sama info ilmub veebiväljaandes “Ametlikud teadaanded”.

Statistiliste andmete kogumine on vajalik, sest riigis kasutusel olevad administratiivsed andmekogud ei suuda statistikavajadust täiel määral katta. Meie ülesanne on tarbijate vajadust statistika järele maksimaalselt rahuldada ja selle ülesande täitmisel on andmeesitajad meie tähtsaimad koostööpartnerid. Loodame nende mõistvale suhtumisele ning teeme omalt poolt kõik, et aruandekoormust vähendada ning aruannete esitamist mugavamaks teha.

Juhendmaterjal tulumaksusoodustuse taotlemiseks

Vastates sagedastele probleemidele tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja pääsemisel, koostas EMSL elektroonilise juhendi, mis aitab täita taotlusi ja kontrollida, kas organisatsioon ikka nõuetele vastab.

Nimekirja liikmelisus peab EMSLi hinnangul olema tava-pärane, soovitud ja kättesaadav eesmärk igale avalikes huvides tegutsevale ühendusele, kuid aeg-ajalt levib arvamusi, et tegu on kinnise klubiga. See peab paika vaid kitsaste siht-rühmade huvides tegutsejatele, igal juhul on seadusega välistatud kutseliidud, ametiühingud, erakonnad või ettevõtlust toetavad organisatsioonid.

Kõigil avalikes huvides ja heategevuslikel (pakkudes kaup või teenust kasumit mitte-taotleval viisil) organisatsioonidel on korrektsete taotluste ja senise hoolsa aruandluse korral võimalus ja isegi vajadus nimekirjas olla.

Liikmeksolek ei tähenda üksnes maksuvabastusi annetajatele, vaid ka võimalust teha piiranguteta projektikulutusi (nt. toitlustus, transport ja majutus), mida maksuamet loeb sageli tulumaksu alla minevateks vastuvõtukuludeks. Samuti saab nimekirja liige teatud tingimustel maksuvabalt stipendiume anda.

Järgmine taotluste esitamise tähtaeg maksuametile on 1. veebruar ning 15. veebruariks peavad parandatud olema kõigi seniste liikmete põhikirjad, milles ei vasta enamasti varade jagamise punkt enam seaduse nõuetele.

Kommentaari juhendile ja probleemide kirjeldused nimekirja pääsemisega on oodatud alari@ngo.ee. Juhendmaterjali saab igaüks omale alla laadida www.ngo.ee/teabekeskus.

Mis mõlgub fondijuh

Avatud Eesti Fondi meediajuht Maari Ross käis oktoobris GEFil ehk kuulas, mida pidasid tähtsaks arutada üle maailma Tallinnasse kokku tulnud fondijuhid, kelle suunata on ühiskondade arengusse kümneid miljardeid kroone.

Vähemalt kord aastas on kasulik oma igapäevatoimetused selja taha jätta ning kuhugi “ära” minna, iseendalt eksistentsiaalseid küsimusi küsima. Igal juhul arvasid nii valitsusväliste fondide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja riiklike abiprogrammide esindajad, kes kogunesid aastakoosolekule Tallinnas 10.-12. oktoobril, et paigutada oma tegevus laiemasse konteksti.

Sel aastal 12. korda toimunud konverentsi “Grantmakers East Forum” peetakse Kesk- ja Ida-Euroopas ning Euroopa Liidu naabermaades tegutsevate rahastajate aasta olulisimaks kohtumiseks. Nii tuli ka seekord ühise laua taha idasuuna doonorite koorekiht. Eelnevate aastatega võrreldes olid kohtumisele seatud mõned uued sihid – räägiti märksa laiematel teemadel ja konverentsi juhtmõte oli “vähem, aga sisukamalt”.

Tulevikuteemad

Doonorite senised põhieesmärgid on olnud demokraatia edendamine, reformid ja sotsiaalsed muutused Kesk- ja Ida-Euroopas ning ELi naaberriikides. Sel aastal tõusid pjedestaalile energiapoliitika ja kliimamuutused, mida siiani on käsitletud kõrvalteemadena.

Kohapeal läbiviidud välküsitlusest selgus, et ehkki energia- ja keskkonnateema on huvipakkuv, on konkreetseid ettevõtmisi seni kaunis kõhklevalt rahastatud. Enamik osalenud fonde jagab praegu energia- või keskkonnaprojektidele aastaeelarvest alla 5%, kolmandik 5-25% ja vaid kümnendik rohkem kui 25%. See tendents

iseloostab Euroopat laiemalt, näiteks kliimamuutustega tegelevatele projektidele kuluatakse ELis aasta jooksul u. 900 miljonit Eesti krooni, samas kui USA fondid jagavad aastas selliseid toetusi kaks korda rohkem.

Kõnelejate seas valitses eriarvamusi teemal, kauaks jätkub maailmale veel nafta- ja gaasivarusid või milline on tuumaenergia tulevik – selles osas soovitati rahastada teadusuuringuid, et kummutada ringlevaid müüte. Üsna üksmeelselt toetati aga seisukohta, et president Putini Venemaa on ELi ühtse, ambitsioonika ja tugeva energiapoliitika “ristiisa”, sest viimane aasta raputas ELi lõplikult lahti illusioonidest Venemaa suhtes.

Põhiküsimuseks ei saa enam olla võimalikult soodsate nafta- või gaasihindade kauplemine, sest nende varudega arvestamine on lühinägelik – tuleb pöörata uus lehekülg ja hakata panustama senisest oluliselt enam alternatiivsetesse energiaallikatesse.

“Peame vähendama nafta-

juhtmete, gaasitorude, elektrijaamade, puurtornide ja söekaevanduste investeeringuid ja suunama need ümber uute energiaallikate leidmisesse. See on praegu poliitiliste otsuste taga kinni ja kahjuks on inimesed, kes saavad kasu praegustest investeeringutest, väga valjuhäälsed,” ütles kodanikuühenduse E3G (Third Generation Environmentalism) juhataja Nick Mabey.

Eesmärgid konkreetseks

Kodanikuühenduste rollina näeb Mabey poliitikute mõttemallide muutmist ja avaliku debati suunamist nendele teemadele. “Kliimamuutuste probleemi lahendamine läheks maksimaalselt 1-2% ülemaailmsest GDPst, mis on väga odav, kui me võrdleme seda summadega, mida riigid kulutavad kaitsepoliitika,” märkis Mabey.

“Samal ajal suurendaks see radikaalselt meie energiapoliitika alternatiivkütuste kasutusele võtmise ja energiatarbimise efektiivsuse tõstmise läbi,” lisas ta. Lisaväärtusena tõi ta välja, et kui inimestele anda

konkreetsed eesmärgid, mille nimel võidelda, siis suureneb kodanikuaktiivsus ja demokraatia olemus saab inimestele selgemaks.

“Alustage ja toetage näiteks lennundus- või söekaevamisvastaseid kampaaniaid, reklaamige avalikku huvi – puhtam keskkond, suurem energiapoliitika, uuenduslikumad majandused.” Mabey kritiseeris ka ELi riike, teiste hulgas Eestit, kes kaebavad saastekvootide vähenemise pärast.

Keskkonnasäästlikkus ja taastuvenergia tootmine saavad mitte ainult fondide jaoks tulevikustrateegiade alustaladeks, vaid veel enam – ühine energiapoliitika saabki väga tõenäoliselt ELi järgmiseks peamiseks koostööprojektiks.

Selleks, et muuta maailma, tuleb alustada iseendast. “Fondid peaksid alustama väikestest, aga olulistest sammudest. Näiteks kasvõi sellest, et vähendada konverentside arvu, kuhu inimesed üle maailma kohale lendavad,” ütles Brüsseli Avatud Ühiskonna Fondi tegevjuht ja keskkonnaaktivist Andre Wilkens.

“Vaadake ringi oma kontoris, mõelge läbi oma töötamise ja liiklemisharjumused. Kas on midagi, mille kaudu saaksite vähendada ökoloogilist jalajälge? Kui jah, siis fondid peaksid olema esimesed, kes teistele head eeskujuna näitavad,” lisas Wilkens.

Suurem osa energiavarudest pärineb poliitiliselt ebastabiilsetest maadest, kes kasutavad neid välispoliitilise relvana. Meie, energiatarbijad teistes riikides, maksame topelthinna:

Mis on GEF?

Kuigi 12. korda, toimus Grantmakers East Forum sellisena tänava esmakordselt. Varem on sama üritus kandnud nime The Grantmakers East Group. GEG ehk nüüdse nimega GEF asutati 1992. aastal Euroopa Fondide Keskuse liikmete poolt, kes tegutsesid Kesk- ja Ida-Euroopas ning endistes nõukogude liiduvabariikides.

Algselt Euroopa Fondide Keskuse aastakoosoleku kõrvalüritusena toimunud kogunemistest sai mõne aasta pärast eraldiseisev projekt ja nüüd kogunetakse igal aastal ise riigis juba omaette. GEFi tegevust koordineerib 14-liikmeline juhtkomitee.

Eestist kuulub Euroopa Fondide Keskuse liikmete sekka ainsana Avatud Eesti Fond; nende kahe organisatsiooni ühisel korraldamisel sai teoks ka tänavune foorum.

Konverentsi ingliskeelsel veebilehel www.gef.efc.be saavad soovijad lugeda ülevaateid aruteludest, vaadata pilte ja esinejatega tehtud videointervjuusid.

tidemees?

Fondijuhtide foorumi ühel paneelil arutasid Zoran Puljic (MOZAIK Community Foundation, vasakult), Luc Tayart de Borms (King Baudouin Foundation), Olga Aleksejeva (Charities Aid Foundation), Artur Taevere (Heateo Sihtasutus), konsultant Diana Leat ja Gerry Salole (European Foundation Centre), kes peaks olema innovatsiooni eestvedaja ühiskonnas. Vähemalt pildi põhjal tundub, et lahendus on leitud.

maakera kuumeneb üle, samas kui meie makstud elektri- või gaasiarvete tulu liigub korrumppeerunud eliidi taskusse, kes seeläbi tugevnevad koos oma riikide ebademokraatlike valitsustega.

Milline demokraatia?

Mida kiiremini Euroopa riikide valitsusi veenda, et nad suunaksid investeeringud taastuvenergia osakaalu suurenemisse, seda vähem tuleb riikidel arvestada korrumppeerunud demokraatiatega riikidega, mistõttu on see kaudselt ka demokraatia edendamiseks.

Konverentsi demokraatiateemalisel arutelul märgiti, et korrumppeerunud diktatuur on etem korrumppeerunud demokraatiast. Põhjenduseks toodi, et korrumppeerunud diktatuur võib üleöö kokku kukkuda ning selle saab asendada demokraatliku valitsusega, korrumppeerunud demokraatiat on aga väga keeruline asendada millegi paremaga, pigem hõõgub korrupsioon

demokraatia sildi all edasi, õõnestades demokraatia mõiste usaldusväärsust. Näiteks toodi siin Venemaa, kus püütakse demokraatiat imiteerida ja Našitaolisi organisatsioone kodanikuühiskonna vapiloomadeks nimetada.

Foorumil osalejad prognoosisid järgnevateks aastateks, et välisministeeriumid tõstatavad üha enam demokraatia arendamise teemat, mis vahepeal on olnud rohkem kodanikuühenduste õlul; samas maadlevad mõnede riikide, näiteks USA, valitsused üha valjemini kõlavate küsimustega demokraatia "eksportimise" võimalikkusest.

Samuti hakatakse kiiresti arenenud riikidelt nagu Eesti järjest enam ootama, et tekiks kohalikud doonorid, kes suunaks abi Balti riikidest Musta mereni ehk ELi idanaabrite vähemarenenud piirkondadesse. Lisaks soodustavad doonorid igati sidemete tugevdamist eri piirkondade ja riikide ühenduste vahel.

Uuenduslikkus

Moodsa elu pinget mõjutab meid kõiki, kui üleilmastuvas maailmas nina toast välja pistame.

Innovatsiooniteemalisest arutelust koostati kokkuvõte, et fondid peaksid olema uuenduste loojad mitmel põhjusel. Fondide töötajad on tihti inimesed, kes ärgitavad ühiskonda muutuma ja püüdvad suuremate sotsiaalsete muutuste poole, samuti puutuvad nad kokku erinevate ühiskonnagruppidega ning saavad neid kõiki mõjutada. Fondid saavad julgelt muutusi propageerida ka seetõttu, et nad on oma tegevuses sõltumatud.

Eestis käinud fondijuhid teadvustasid ka iga hinna eest uuenduste poole pürgimisega kaasnevaid riske, nagu näiteks oma põhieesmärkide asendamine Potjomkini küladega. Küsimus on, kuidas olla uuenduslik, ilma et innovatsioon muutuks eesmärgiks omaette?

Šveitsi toetusrahad planeeritud

Valitsus andis novembris heakskiidu Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetusrahade kasutamiseks aastani 2012. Rahandusministeeriumi eestvedamisel ja huvirühmade kaasamisega välja töötatud ettepanekute kohaselt suunatakse enamik toetusest valdkondlikele programmidele, mis on koondataud ühtsele eesmärgile – Eesti elukeskkonna muutmisele elanike tervist soosivamaks.

Sama eesmärgi saavutamist toetavad ka vabauhenduste fondi ja stipendiumifondi vahendid. Vastavalt ELiga mullu sõlmitud lepingule annab Šveits 2004. aastal liitunud riikidele toetust sotsiaal-majandusliku erinevuse vähendamiseks. Eesti saab sealt viieks aastaks u. 360-370 miljonit krooni. Loe lähemalt www.ngo.ee/18591.

ELi tõuketoetuste maakonnatuur

Veel kuni 5. detsembrini tuurivad Euroopa Liidu tõukevahendite rakendajad mööda Eestit, et tutvustada alanud rahastamisperioodi (2007-2013) toetusvõimalusi. Infopäeval antakse ülevaade senisest kogemusest ning toetatavatest valdkondadest. Vastatakse küsimustele: milleks ja kellele toetused on mõeldud.

Infopäeval osalevad ettekannetega tõuketoetuste vahendamise seotud ministereeriumide ja asutuste esindajad ning maakondlikud arenduskeskused. Kõik huvilised on oodatud, osavõtt prii. Vt www.struktuurifondid.ee

Ajakava:

- 27.11 kell 11
Rakvere maavalitsus
- 29.11 kell 10
Rapla kultuurimaja
- 03.12 kell 11
Jõhvi kontserdimaja
- 05.12 kell 11
Kuressaare kultuurimaja

Vabatahtliku tegevuse mõõtmise hindamisega väldid pimeduses

Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskuse juhatuse liige Tuulike Mänd põhjendab, miks on teinekord oluline mõõta vabatahtliku tegevuse väärtust ja kuidas see mõjutab ühenduste töö kavandamist.

Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus (VTA) on vabatahtlike juhtimise teemalistel koolitustel arutanud ühenduste esindajatega, kas ja milleks on tarvis mõõta organisatsiooni juures tegutsevate vabatahtlike panust ning hinnata selle väärtust.

Sagedamini nimetatakse põhjustena, et vabatahtlikud tahavad ise teada, millist kasu nende tegevusest tõuseb, ent panust on võimalik arvestada ka projektide oma- või kaasfinantseeringuna. Samuti on ühenduste plaanide tegemisel ja eelarvete koostamisel tarvis arvestada vabatahtlike kui ühe olulise ressursiga ning kuna vabatahtlike kaasamine eeldab ühenduselt alati mingeid jõupingutusi või "investeeringuid", siis on vaja kaaluda, kas nende tegemine tasub ära.

Töö on töö

Väga tähtis on ka see, et vabatahtlike osalus näitab partneritele ja toetajatele, et ühenduse eesmärgid on inimestele olulised, tegevuse väärtuse teadmine ja väljatoomine aitab kõita uute vabatahtlike tähelepanu. Ühenduste kõrval peaks vabatahtliku tegevuse mõõtmine huvitama ka avalikku võimu, sest mittetulunduslik sektor, sealhulgas vabatahtlikud, on oluline majanduslik jõud, mis näiteks kaheksas riigis kogutud andmete põhjal moodustab keskmiselt 5% sisemajanduse kogutoodangust.

Kanada uurijad kinnitavad, et majanduse hindamisel on oluline mõõta igasugust panust, muuhulgas kohustuslikku ühiskonnakasulikku tegevust, ettevõtete ühiskondlikku vastutust ja vabatahtlikku tegevust. Seda vajadust aitab ehk paremini mõista arusaamine, et töö on töö, olgu tasuline või tasuta.

Mitte üksnes tunnid

Kogutud andmed on avalikus sektoris aluseks näiteks vabatahtlikku tegevust soodustavate poliitike kujundamisele, seadusandluse parendamisele, ühendustele ja vabatahtlikele suunatud tugiteenuste kavandamisele ning nendeks vahendite eraldamisele, aga samuti vabatahtliku tegevuse teelt taktistuste kõrvaldamisele.

Selle kõige ulatusest ja iseloomust ülevaate saamiseks on võimalik koguda statistilisi andmeid või teha uuringuid, ainult vabatahtliku töö tundide lugemisest jääb väheks. Kuna vabatahtlike ülesanded on väga mitmekesised, siis pole väärtust võimalik määrata teadmata, milliseid töid tehti. Väärtuse hindamiseks on mitu moodust, neist levinumaks võrdlus teenuste hindadega, kui need tuleks osta ning väärtuse arvutamine keskmise töötasu järgi.

Vabatahtliku tegevuse laialdase mõõtmisega alustati maailmas hiljuti, peamiselt 2001. rahvusvahelise vabatahtlike aasta tulemusena. Rahvusvahe-

tika võrreldavuse ja ühtsete mõõtmismeetodite juurutamise võimalikkust eri riikides ning USA Johns Hopkinsi Ülikool koostöös Rahvusvahelise Tööorganisatsiooniga (ILO) töötab välja juhendmaterjali vabatahtliku tegevuse mõõtmiseks ametlike tööjõu-uuringute raames.

lisel tasandil on praegu käimas kaks olulist projekti. ÜRO Euroopa Majanduskomisjon (UNECE) ja EUROSTAT hindavad vabatahtliku tegevuse mõõtmise abil sotsiaalse statis-

Eestis on asjad niikaugel, et Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus on alustanud kodanikualgatuse toetamise arengukava (KATA) raames etteval-

Miks vabatahtliku töö väärtust hinnata?

- vabatahtlikud tahavad teada, millist kasu nende tegevusest tõuseb,
- vabatahtlike panust on võimalik arvestada projektide oma- või kaasfinantseeringuna,
- vabatahtlike osalus näitab partneritele ja toetajatele, et ühenduse eesmärgid on inimestele olulised,
- ühenduste plaanide tegemisel ja eelarvete koostamisel on tarvis arvestada vabatahtlike panusega kui ühe olulise ressursiga,
- kuna vabatahtlike kaasamine eeldab ühenduselt alati mingeid jõupingutusi või "investeeringuid", siis on vaja kaaluda, kas nende tegemine tasub ära
- vabatahtliku tegevuse väärtuse teadmine ja väljatoomine aitab kõita uute vabatahtlike tähelepanu.

Üks üritus, mille korraldamisel vabatahtlikud hindamatut (kuigi kindlasti ka mõõdetavat) panust andnud, on Uuskasutuskeskuse septembris käivitatud igakuised kirbuturud, kus inimestel on võimalik endale enam mittevajalikku kraami müüa neile, kel seda vaja ja nõnda ka üks keskkonnasõbralik tegu teha. Pildil kirbuturu abilised-müüjad, Terve Eesti Sihtasutuse juhataja Mairi Jüriska (vasakul) ja Heateo Sihtasutuse portfelli juht Minni Tint.

Foto: Artur Täevere

nise ja kobamist

mistusi uuringu "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis" kavandamiseks ja läbiviimiseks 2008. aastal. Vabatahtlikule tegevusele väärtuse omistamine eeldab aga ühiskondlikku diskussiooni ja kokkulepet meetodi valiku osas.

Uuringu teostaja seisab muuhulgas huvitava väljakutse ees – ühelt poolt on tarvis saada ülevaade sellest, millega vabatahtlikud Eestis tegelevad, teiselt poolt näitavad nii muude riikide kui ka meie endi kogemused, et heast tahtest ja tasuta tegutsevad inimesed ei oska ennast tihti vabatahtlikeks nimetada.

Kui neilt otse küsida, kas nad on teinud vabatahtlikku tööd, siis vastavad nad eitavalt. Nii Kanadas, Mehhikos kui ka Suurbritannias kasutatakse seetõttu uuringutes nimekirja erinevatest tegevustest ning küsitakse inimestelt, kas nad on neid töid tasuta teinud. See läbi teenib uuringu läbiviimine ka inimeste teadlikkuse tõstmise eesmärki.

Ühendustele tahaks panna südamele, et vabatahtliku tegevuse väärtuse hindamine on oluline teatud juhtudel ning sellega ei maksa üle pingutada. Kui vabatahtlikel pidevalt mõõdupuuga järel käia, mõjub see neile väga demotiveerivalt.

Meeles tuleb pidada, et vabatahtliku tegevusega käivad kaasas paljud sellised väärtused, mida rahasse ümber arvutada ei saa – näiteks head emotsioonid, uued kogemused või sotsiaalse kapitali suurenemine. Vabatahtlikke ei saa enamasti asendada palgaliste töötajatega just sel põhjusel, et vabatahtlikul tegevusel on lihtsalt teistsugused ajendid.

Kolmanda sektori roll majanduses on arvatust suurem

Mittetulundusühenduste panus sisemajanduse koguprodukti (SKP) on oluliselt suurem, kui seni arvatud, näitavad Johns Hopkinsi ülikooli (JHU) uuringu esimesed tulemused.

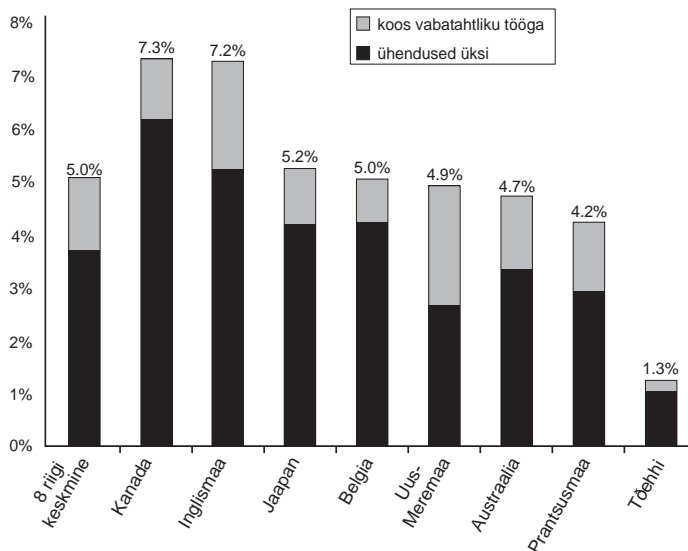
Kui rahvamajanduse arvepidamises käsitletakse mittetulundusühendusi ühena viiest tegevusalade järgi jaotatud institutsionaalsest sektorist (kodumajapidamisi teenindavad kasumitaotluseta institutsioonid, KTKTI), siis tegelikult tegutseb neid kõigis viies.

Kaheksas riigis (Austraalia, Belgia, Jaapan, Kanada, Prantsusmaa, Tšehhi, USA, Uus-Meremaa) läbi viidud mõõtmise näitas, et kui arvestada kõigis viies rahvamajanduse arvepidamise sektoris tegutsevaid ühendusi ja neis tehtavat vabatahtlikku tööd, on tegelik panus sõltuvalt riigist 267-758% võrreldes sellega, mida näitab pelgalt KTKTI.

Ühenduste panus SKP-sse ulatub vaadeldud riikides Tšehhi 1,3 protsendist Kanada 7,3 protsendini. Võrreldes teiste rahvamajanduse tege-

Ühenduste panus sisemajanduse koguprodukti

Allikas: Johns Hopkinsi ülikool

vusaladega, on see kaheksa riigi keskmisena näiteks sama suur kui ehituse ning finantsvahenduse osa, ületades mitmete teiste tegevusalade panust.

Mittetulundusühenduste majandusliku struktuuri eripärana tuuakse välja, et tegu on väga tööjõumahuka valdkonnaga (keskmiselt 66% kuludest on seotud tööjõuga võrreldes 27 protsendiga ettevõtetes). Teine eripära on vabatahtliku töö suur

osa, mis moodustab pea veerandi ühenduste kogupanusest SKP-sse.

Enamikus maades ületab mittetulundussektori kasv majanduse kasvu. Näiteks kui SKP kasvas vaadeldud maades aastaks keskmiselt 4,1%, siis mittetulundussektori osa SKP-s 8,1%.

Loe lähemalt <http://www.jhu.edu/ccss/unhandbook/findings.html>.

Lühidalt

Vabatahtlike keskus vahetas nime

Tartu Vabatahtlike Keskus tegi 2007. aasta sügisel läbi nimevahetuse. Uus nimi on Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus (VTA), mis vastab selgemalt keskuse tegevuse sisule.

VTA eesmärk ja tegevused jäävad samaks – aidata kaasa vabatahtliku tegevuse levikule ja arengule Eestis. Samaks on jäänud ka kodulehe aadress: www.vabatahtlikud.ee

Üks mulluseid aasta vabatahtlikke, Teet Kuusmann presidendiga

Detsembris tunnustatakse vabatahtlikke

9. detsembril toimival tänuüritusel avaldab VTA austust poollesajale eeskujule andvale vabatahtlikule. Ürituse patroon on

Toomas Hendrik Ilves.

Vabatahtlike tunnustamisüritus toimub Eestis juba kolmandat aastat. Alati on seda peetud 5. detsembri paiku, mil tähistatakse rahvusvahelist vabatahtlike päeva, et juhtida tähelepanu heategudele meie ümber.

Tänavu tunnustatakse ennekoike neid inimesi, kes on võtnud vabatahtlikuna enda kanda juhtiva rolli.

Üritust toetavad Balti-Ameerika Partnerlusprogramm, siseministerium ja Hasartmängumaksu Nõukogu.

Ühenduste ja omavalitsuste koostöö parimad praktikad

Kui riigi tasandil on viis aastat arendatud partnerlusel ja ühistel väärtustel põhinevat koostööd ühendustega EKAKi raames, siis Kodukant on ette võtnud samalaadsete suhete kaardistamise ja kujundamise omavalitsustes. Kodukandi koolituskeskuse juhataja Mai Kolnes tutvustab tänavu alustatud uuringut.

Koostöö on erinevate organisatsioonide toimimise ja tegevuse peamine võtmesõna ning põhiprintsip ja selleta ei möödu ilmselt ükski organisatsiooni, kogukonna või muu koosluse arengule mõeldud koolitus.

Liikumine Kodukant on oma tegevuses pööranud palju tähelepanu koostöö arendamisele kohalikul tasandil. Häälekaalu koolitus 2005. aastal oli selle üheks väljundiks ja kuna projekt osutus edukaks, jätkati ka järgneval aastal, ent mõnevõrra erineval teemal.

“Häälekaal 2006” keskendus sellele, mis on vajalik, et kodaniku hääl kostuks ka kohaliku võimuni, et sellega arvestataks ja nähtaks võimalust ühiselt elu oma vallas edasi arendada.

Head näited

2007. aastal alustasime projektiga “Head näited ühenduste ja omavalitsuste koostööst”, mille põhiidee on koguda üle Eesti koostöönäiteid kohalike omavalitsuste ja ühenduste vahel ning uurida, kuidas on ühiselt probleeme ületatud, milliseid lahendusi on selleks kasutatud ning kuidas on jõutud hea ja usaldusliku koostöösuhteni.

Tänaseks oleme põhjaliku kaardistamise käigus läbi viinud viies Eestimaa vallas kokku 37 süvaintervjuud ühenduste eestvedajatega, külavanematega, valla juhtidega ja volikogu liikmetega. Uuringu eesmärgiks oli leida erinevad näited, mis tooks esile võimalikult palju aspekte ja võimalusi ning ühe

Tänavu võttis koostöö tugevdamise ühenduste ja omavalitsuse vahel ette Vigala vald. Alustati üksteise tundmaõppimisest, milleks sõideti talvel viiel nädalavahetusel ühiselt kõik külad läbi.

Pildil ollakse jõutud Tõnumaa turbarabasse, keskel musta mütsiga vallavanem Priit Kärsna.

Foto: Alari Rammo

või teise koostöövormi tugevusi ja nõrkusi.

Külade esindused, seltsid ja ühanded on muutumas üha tõsisemateks partneriteks kohalikele omavalitsustele, ent sagedasti takerdutakse just ideede puudumise taha, kuidas seesugust koostööd üldse teha nii, et tegevus oleks ka tulemuslik ja mõlema poole ootustele vastav.

Uuringus osalesid Maaelu Ümarlaud (Ridala vald), Võru Maaelu Ümarlaud (Võru maakond), Karksi Ühenduste Ümarlaud (Karksi vald), Külavanemate Ühendus (Märjamaa vald) ning ühendusest väljakasvanud turismi- ja teadmiskett Metsamoori Perepark (Antsla vald).

Nagu nimetustestki järeldada võib, on koostöö alused ja lähtekohad erinevad: kui Ridalas ja Karksis on põhineb koostöö vabaühendustel, siis Märjamaa paistab silma tugevate sideme-

tega külavanemate ja omavalitsuse vahel. Võru Maaelu Ümarlaud on aga näide maaelu arenguga tegelevate organisatsioonide koostööst, et ühtlustada tegevusi, leida ühisosa ning et saaks koondudes tugevama “jõu” moodustada.

Aeg peab olema küps

Kaika Maanaiste Seltsist väljakasvanud Metsamoori Perepark koosneb hoopiski taludest, kel on ühistele huvidele tuginev äritegevus, mis põhineb partnerlusel ja koostööl, mitte konkurentsil. Sisukas ja süstemaatiline koostöö tuleneb kindlasti esiteks vajadusest selle järele, mida peavad tajuma kõik osapooled. Ka nimetatud näidete puhul toodi välja, et veel mõni aasta tagasi ei hakanud sarnane algatus tööle, kuna aeg ei olnud küps, ent paar aastat hiljem sai tegevus hoo sisse.

Olulised on tugevad seltsid, nende valmisolek olla partner, suutlikkus vaadata oma organisatsioonist väljapoole ning näha kogukonna arengus erinevaid tahke. Teiselt poolt on väga oluline ka omavalitsuste valmisolek aktsepteerida ühendusi kui partnereid, neid usaldada ning tõsisemeelselt arutellu kaasata.

Koostöö peab olema kahepoolne juba varajases staadiumis, mille oluliseks eelduseks on aktiivne eestvedaja, kelle roll on märkimisväärne nii algataja kui ka läbiviijana kogu protsessi vältel.

Iga lugu on erinev, sest iga piirkond on eripärane. Näpuga järke ajades koostööd tekitada ei saa. Küll aga saab suhelda võimalike partneritega, selgitada välja vajadused ning samm sammult jõuda just sellise tulemuseni, millest tõuseb kasu nii ühendustele, omavalitsustele ja seeläbi tervele kogukonnale.

Koos uuringu läbiviinud sotsioloog Ivi Proosiga anname välja ka kogumiku parimatest koostööpraktikatest ning viime tänavu sügisel omavalitsustes läbi uuringu tulemustel põhinevaid pilootkoolitusi.

Projekti toetavad Balti-Ameerika Partnerlusprogramm ja Avatud Eesti Fond.

Konverentsil käsitletakse seda teemat teise päeva arutelus “Kohalik koostöö: mis toimib ja mis mitte?”

KATA järgmine rakendusplaan heaks kiidetud

Oktoobri lõpus kiitis valitsus heaks "Kodanikualgatuse toetamise arengukava 2007-2010" (KATA) rakendusplaani 2008. aastaks.

Rakendusplaan kujutab endast taas parimaid palu ministriumide tegevusest, mis seonduvad kodanikuühiskonna arendamise ning "Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni" (EKAK) eesmärkide täitmisega, nii et tegu pole eraldiseisva arengukavaga, vaid nelja ministriumi ja Riigikantslei poolt plaanitud tegevuste loeteluga.

Rakendusplaani kogumaksumus tuleval aastal on 67 mil-

jonit krooni, mille suurimad tegevused on 20 miljoniline Kodanikuühiskonna sihtkapitali käivitamine, sama palju kohaliku omaalgatuse programmile, 9,5 miljonit noorteühendustele, 8,7 miljonit arengukoostöök ja maailmaharidusele ning 6,2 miljonit EASi kaudu maakondlikele arenduskeskustele toimimiseks ja koolitusteks.

Ülejäänud paar-kolm miljonit krooni kulub otsesemalt EKAKiga seotud tegevustele ehk 670 000 Riigikantslei eelarvest kaasamise ja ametnike teadlikkuse arendamiseks, üks miljon "Vabatahtliku tegevuse arengukava" rakendamiseks,

pool miljonit uuringutele ning teist sama palju kodanikualgatuse teavitustegevuseks.

Asutuste tegevuskuludest ehk eraldi maksumuseta on väljatoodud jätkuvad tegevused kodanikuhariduse teemade edasiarendamine õppekavades, äriregistri ja statistika korrastamine ja ühenduse rahastamis põhimõtete korrastamine, mis kõik pole viimastel aastatel pea samukestki edasi liikunud.

Siseministerium ja EMSL jätkavad aasta lõpus ja uue alguses tööd EKAKi rakendamise ühiskomisjoniga, et selle uue ja kõrgematasemelise koosseisuga avaliku võimu poolt õn-

nestuks järgmise aasta jooksul jõuda ka tegevuste planeerimisega igas ministriumis uuele sisulisele tasemele.

See tähendaks, et KATA poleks tulevikus üksnes kokkuvõtte tegevustest, vaid tõepoolest arengu kava. Areng eeldab, et ühiskomisjoni kaudu leviks EKAKi aktsepteerimine ja selle eesmärkide saavutamisele kaasmõtlemine ministriumidesse ning koostööpõhimõtted ja ühised tegevused saaks nendegi planeerimise ning igapäevatoõloomulikuks osaks.

Loe ka www.ngo.ee/kata.

Kodanikuühiskonna lühisõnastik taas uuendatud

EMSL andis sügisel välja kolmanda, täiendatud versiooni Mikko Lagerspetzi koostatud kodanikuühiskonna lühisõnastikust ning esmakordselt ka venekeelse tõlke.

Seekordsest trükist leiab mitmeid uusi termineid, mis on kodanikuühiskonnast kõneldes ja kirjutades tulnud aktiivsesse kasutusse – sotsiaalne ettevõtetus, sotsiaalne kapital, vastutus, legitiimsus, ettevõtte sot-

siaalne vastutus jne. Samuti täpsustas ja parandas autor mitmete seniste mõistete selgitusi.

Raamatukest saab tasuta maakondlikest arenduskeskustest (kuni jätkub) ning osta EMSLi kontorist 20 krooni tükk, tellides lisanduvad postikulud. Elektroonilised versioonid mõlemas keeles võib tasuta alla laadida veebis www.ngo.ee/trykised.

EMSLi eesmärk sõnastikku

Mikko Lagerspetz

välja andes on levitada kodanikuühiskonna-alast terminoloogiat ning aidata kaasa sellele, et

ühendused jt huvilised oma igapäevatoõs esinevaid sõnu sarnaselt mõistaks ja kasutaks.

Venekeelse versiooni tingis peamiselt vajadus kaasata ühisesse infovälja ja koostööle senisest rohkem Eesti venekeelseid ühendusi. Sõnastikus on venekeelse selgituse järel toodud ära ka eestikeelne vaste.

Sõnastiku eelmised väljaanded ilmusid 2004 ja 2006, seekord toetas siseministerium.

Lühidalt

Raadio 4 ja AEF tegid uue saatesarja

Koostöös Avatud Eesti Fondiga alustas Raadio 4 uue saatesarjaga "Otsene kõne". Venekeelse sarja eesmärk on arendada dialoogi ka venekeelses avalikus ruumis, kuidas osaleda kodanikuühiskonna arengus ja lahendada probleeme. Saade loob otse-eetris foorumi meid kõiki puudutavatel teemadel.

Studios on saatejuhid Ilja Ban ja Ainar Ruusaa ning üks raadiokuulaja. Omavahelise arutluse käigus määravad nad saate teema ning lülitavad

arutellu teised raadiokuulajad-helistajad. Iga saade lõpeb viktoriiniga, mille võitja saab osaleda järgmine kord studios. "Otsene kõne" on eetris kolmapäeviti kl 11.05, kordus neljapäeval kl 20.

Noored Kooli otsib uusi õpetajaid

SA Noored Kooli võtab taas vastu avaldusi võimekatelt ülikooli lõpetavalt noortelt, kes soovivad arendada oma liidri- oskuseid ja samal ajal ühiskonnale kasu tuua koolis õpetajana töötades.

Avaldusi saab esitada kaheks tähtajaks: 25. novembriks 2007 ja 3. märtsiks 2008. Esimene tähtaeg on mõeldud neile, kes soovivad kandideerimise etapid enne jõule läbida ja võimalikult vara sõlmida kokkulepe kooliga, kus sügisel õpetamist alustatakse.

Noored Kooli alustas tänavu veebruaris. Kevadel ettevalmistuse saanud esimene lend

andis sellest sügisest kaheksale Eesti koolile 11 noort õpetajat.

Nagu iga endast ja teistest lugu pidav ettevõtte, jagab ka Noored Kooli seltskond oma igapäevaseid elamusi veebis aadressil www.nooredkooli.ee/ päevik.

Sealt leiab lugusid, mis saavad noorte õpetajate tööd ja teekonda, mõttevahetusi hariduse teemal ning muidu uudiseid Noored Kooli meeskonnalt.

Noored kooli asutajad on Hansapank ja Heateo Sihtasutus.

Ministeeriumid nimetasid kaasamise koordinaatorid

Ühenduste ja huvigruppide seadusloomesse kaasamise tõhusdamiseks on novembrist igas ministeeriumis vastutav isik ehk kaasamiskoordinaator.

Juba kaks aastat paberil olnud "Kaasamise hea tava" pole siiani avaliku võimu poolt eriti laialdast rakendamist leidnud ning tegevusi eest vedanud Riigikantselei on ka pigem samm-sammu haaval liikunud, kuna korralik kaasamine nõuab kõvasti rohkem ressursse ja avasüli ei võta selliseid ideid vastu ükski ametkond.

Kaasamist viib muidugi läbi iga ametnik, kes vastutab oma valdkonnas eelnõu või muu ühendusi puudutava dokumendi koostamise eest. Koordinaator on nüüd aga kaasamise võtmeisik, kes jälgib hea tava rakendamist ja aitab igas ministeeriumis selleks välja töötada omad rutiinid. Koordinaatorite ülesanne on suunata ka ühenduste esindajad õige ametniku poole, kes huvigrupile olulise teemaga tegeleb.

Kaasamise valdkonna arengu eest seisab edaspidigi hea Riigikantselei, kel on lootus kõik koordinaatorid kord kuus ühe laua taha saada, mis võib teinekord asuda kabinetivaikuse asemel ka mõnes kodanikuühenduses – et tutvuda ka partnerite köögipoolega ja mõista nende tegevuse aluseid ja soove.

Riigikantselei kavandab koos siseministeeriumi ja EMSLiga tulevaks aastaks hulka tegevusi, infomaterjalidest koolituste ning kommunikatsiooni arendamiseni. Seniste ideede seas on näiteks koolitused nii koordinaatoritele endile kui ka teistele ministeeriumiametnikele kaasamise meetoditest, partnerite valikust, kaasamis- ja kommunikatsioonikava

koostamisest ning tagasiside andmisest pärast konsultatsioone.

Plaanis on teha ka suvel avatud kaasamisveebi osale.ee kasutajakoolitusi ning siduda see keskkond *online*-meediaga. Lisaks viiakse 2008. aastal läbi esimene suurem kaasamise seisu käsitlev uuring pärast 2004. aastal Praxise tehtut.

Uudiseid on oodata ka "Kaasamise hea tava" staatusest, mis muutub natuke olulisemaks kui lihtsalt pool-soovitav posu kirjamusta. Tava tekst näeb tänaseks juba veidi teistsugune välja kui kahe aasta eest, mil peaminister 4. kodanikuühiskonna konverentsil selle nii-öelda välja kuulutas.

Valitsuse infonõuniku Hille Hinsbergi sõnul on tava sõnastust tehtud lihtsamaks ja vaadatud üle sobivus õiguskonteksti. Samuti on kaasamise heale tavale tehtud röntgen niisuguste

Kaasamise koordinaatorid

Kairi Künka – välisministeerium
 Monika Kopti ja Kersti Kikkas – keskkonnaministeerium
 Eneli Illaru – justiitsministeerium
 Annikky Lamp ja Sigrid Laev – rahandusministeerium
 Elo Tuppits – majandus- ja kommunikatsiooniministeerium
 Janika Salev – põllumajandusministeerium
 Riho Raave – haridus- ja teadusministeerium
 Lauri Tabur – siseministeerium
 Kati Tamm – sotsiaalministeerium
 Jorma Sarv – kultuuriministeerium
 Eneli Viilmäe – kaitseministeerium

keeruliste õigusaktide valguses nagu valitsuse reglement ja normitehnika eeskiri, et sellest saaks sisuline toimejühis riigiasutustele.

Kui taval on riigisekretäri heakskiit, arutatakse seda valitsuskabineti nõupidamisel, seejärel läheb tekst ministeeriumidele kooskõlastusringile ja jõuab tagasi valitsuse istungile, kirjeldab Hinsberg lähitulevik-

ku, julgemata küll täpsemaid kuupäevi nimetada.

5. kodanikuühiskonna konverentsil käsitletakse kaasamise ja teiste heade tavade teemat teise päeva arutelus "Kas headest tavadest on kasu?"

Avalik võim ja kolmas sektor: valitsuse infonõunik, kaasamis-teema eestvedaja Hille Hinsberg (vasakul) ja Maksumaksjate Liidu tegevjuht Önneli Varend EMSLi tänavuses suvekoollis mõtteid vahetamas.

Foto: Alari Rammo

Rohkem peatusi osalusmetroole

Eestis küll päris metrood ei ole, aga Eesti Noorteühenduste Liit on käima lükanud osalusmetroo. Mis see on ja kuidas sellega sõita, tutvustavad liidu osaluskampaania projektijuht Diana Tamm ja avalike suhete juht Eliis Vennik.

Sellel suvel avaldatud Noorte Eurobaromeetri uuring näitab, et noored Euroopas on väga huvitatud poliitikast ja ühiskondlikus elus kaasa rääkimisest, ennekõike oma riigi, aga ka kohalikul ja Euroopa tasandil. Kas tõesti ka Eesti noored, tekib küsimus Viru keskses hängijaaid vaadates.

Eesti Noorteühenduste Liit (ENL) usub, et iga noor on võimeline ja tahab otsustuste tegemises osaleda, kui talle selleks vaid lihtne ja käegakatsutav võimalus pakkuda.

Selle heaks näiteks on Heateo Sihtasutuse noorte programmi raames oma sotsiaalsed ettevõtmised käima lükanud või Tegusate Eesti Noorte eestvedamisel Riigikogu simulatsioonides osalenud.

Ütle, kui mõtled

Samuti sajad teised õpilas- ja üliõpilasaktivistid, kes läbi esinduste oma kooli elu ja riigi hariduspoliitikat mõjutavad ning tuhanded noorteühenduste liikmed, noored keskkonnaaktivistid ja vabatahtlikud.

Tänavu aprillis alustas ENL kümnekuulise osaluskampaaniaga, mille eesmärk on tõsta noorte teadlikkust osalusvõimalustest kohalikul, üleriigilisel ja rahvusvahelisel tasandil.

Tunnuslause “Ütle, kui mõtled!” kutsubki noori aktiivsemalt neid puudutavates otsustes kaasa rääkima.

Kampaania avas postkaardikonkurss, mis tõi välja noorte enda mõtled osalusest – “Ära viska oma mõtteid ära, ära mata oma mõtteid maha!”, “Pane tähele enda sees ja ümber toimuvat!”, “Teeme koos tuleviku ilusaks” olid mõned postkaar-

tidele kirjutatud üleskutsetest. Parimad kaardid trükiti tasuta levitamiseks.

Teine suurem ettevõtmine oli iga-aastane suurüritus Noortepäev, mis tõi 12. augustil Tammsaare parki hulgaliselt noori. Lisaks kontsertprogrammidele sai Elava Raamatukogu vahendusel tutvuda tegusate noortega poliitikast, erinevatest subkultuuridest ja noorteühendustest.

Paralleelselt toimus rahvusvaheline seminar, kuhu kogunenud nelikümmend noort üheksast riigist analüüsisid osaluse olukorda Tallinna linnas ja tegid oma ettepanekuid noorte paremaks kaasamiseks.

Rääkimise peatused

Noorte osalusvõimaluste tutvustamiseks on kampaania raames välja töötatud osalusmetroo. Osaluskampaania kodulehel ja paberpostkaardina saadaval olev metrookaart tutvustab noortele liinide ja peatuste abil ühiskonnas kaasa rääkimise võimalusi.

Nagu iga metroo, võib ka osalusmetroo saada endale uusi peatusi.

Selleks võib iga kodulehe külastaja saata oma idee uutest võimalustest, et noored saaksid oma kooli või kodukoha otsustes paremini kaasa rääkida.

KOVID tõhusamaks

Laekunud ideed edastatakse poliitikutele, koolidele ja noorsootöötajatele, et head mõtted ka teoks saaksid. Metroo baasil on kavas välja arendada osalusvõimalusi tutvustav simulatsioonimäng ühiskonnaõpetuse tundidesse.

Osaluskampaania käigus valmib ka uuring rahastamisest kohalikes omavalitsustes, kuna seadus paneb noorsootöö eest suure vastutuse just nende õlule. Samas on vähe uuritud, kuidas KOVID oma ülesandeid täidavad ning uuring peakski välja tooma erinevad mudelid, mis on omavalitsuses loodud noorte osaluse ja noorsootöö toetamiseks. Uuringu tulemused selguvad aprillis 2008.

ENLi kampaania tegevused haaravad erinevaid sihtgrupe noortest poliitikute, koolide ja ühendusteni, kuid pelgalt ühe-kordse kampaaniaga ei muutu palju – tulemusi näeme siis, kui igaüks annab oma panuse, et osalusmetrool oleks rohkem peatusi, kus sõna sekka öelda, ning et üha rohkem noori neid võimalusi ka kasutaksid.

Osaluskampaania saab teoks Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Hasartmängumaksu Nõukogu toel.

Eesti Noorteühenduste Liit on katusorganisatsioon, mis ühendab 50 Eestis tegutsevat noorteühendust.

ENLi peamiseks eesmärgiks on pakkuda noorteühendustele eestkostet ning soodustada liikmesorganisatsioonide omavahelist koostööd ja noorte aktiivset osalust ühiskonnas.

Loe ENList www.enl.ee, osaluskampaaniast lähemalt osale.enl.ee.

15 aastat õpilasvahetust YFU Eestiga

YFU Eesti saadab tänavu õpilasvahetusega välja juba 146 õpilast ja võtab vastu 22 noort üle maailma. Kuidas on ühel Eesti MTÜl õnnestunud olla 15 aastat edukas, selgitab YFU Eesti juhatuse esimees ja üle 10 aasta vabatahtlikuks olnud Kaisa Orunuk.

Esimesed kaks Eesti noort asusid YFUga (Youth For Understanding) maailma avastama 1992. aastal ning tänavune vahetusõpilaste arv on vaimustav saavutus, millele on kaasa aidanud nii Eesti üldine majanduskasv kui ka organisatsiooni järjepidev arendamine.

Minu isiklik kogemus YFU-s algas 1994. aastal, kui sain täisstipendiumi toel veeta aasta Taani peres ja koolis. Üritasime leida Eesti firmade hulgast sponsoreid, kes oleks minu ettevõtmist toetanud, kuid ajad olid siis hoopis teised ja siinsetel firmadel ei olnud mõistmist ega võimalust noorte välismaal õppimist toetada, ammuagi polnud sellist rahatagavara välja käia Eesti peredel.

Välisfondide toetus

Algaastatel sai õpilasvahetuse kogemus võimalikuks eelkõige tänu välisfondide toele ja peamise töö tegid ka siis vabatahtlikud. Olen olnud üks nendest, kes jätkas vahetusaastalt naastes tegutsemist YFU Eestis ning saanud kaasa aidata meie organisatsiooni kujundamisele selliseks, nagu me praegu seda tunneme.

Oma kogemusest võin kindlalt öelda, et üks asi ei ole algaastatelt saati kindlasti muutunud ja selleks on YFU särasilmne ja toetavad inimesed. Mind abistas ja julgustas omal ajal Anne-Pii Saare, keda võib nimetada ka YFU maaletoojaks ja kes oli esimene YFU Eesti tegevjuht.

Igal aastal koguneb u. 450 Euroopa vahetusõpilast viiepäevasele üritusele "Young Europeans' Seminar" (YES). Foto: YFU

Usun, et paljud praegused vahetusõpilased nõustuvad minuga, et ka praegune YFU kontor eesotsas tegevjuht Oliver Kontramiga on olnud suureks abiks vahetusaasta unistuse teoks saamisel.

Kuid YFU vahetusprogrammid ei toimiks ilma vabatahtlike ja eelkõige ilma nende Eesti peredeta, kes avavad oma kodu selleks, et võõrustada noori teistelt maadelt.

Kogemus antakse edasi

Kõikides riikides töötavad YFU juures vabatahtlikud, kes otsivad sobivaid vahetusõpilasi, aitavad leida vastuvõtvaid peresid, teevad koostööd koolidega, organiseerivad vahetusprogramme, toetavad õpilast vahetusaasta ajal.

Samuti õpetavad nad välja uusi vabatahtlikke ja kõiki motiveerib võimalus anda uutele

õpilastele ja peredele sarnane kogemus nagu paljudel vahetusõpilastel ja vahetuseredel enne neid. On ju YFU missiooniks olnud juba varsti 60 aastat tutvustada erinevaid kultuure, kasvatada tolerantsi ja vastastikust mõistmist läbi vahetu kontakti teise rahvusega.

Välismaal viibides toetab kohalik YFU organisatsioon õpilast pidevalt ning aitab lahendada tekkivaid probleeme ning töö noortega jätkub ka vahetusaasta lõppedes. Kogu vahetuskogemus koos eel- ja järeltööga moodustabki YFU haridusliku programmi.

YFU usub, et vahetusprogrammide kaudu on õpilastel ja võõrustavatel peredel võimalus tajuda kultuuride erinevust, arendada ennast, oma väljendusoskust, õppida enesekindlust ja avatust uuele.

Alustab SINA teine lend

Hakkajad keskkooliõpilased saavad taas osaleda noorte-programmis SINA (Suured Ideed Noorte Algatusel).

Heateo Sihtasutuse noorte-programmi esimesest lennust on käima läinud muuhulgas säästlikku maailmavaadet toetav "Roheline Kool", vene ja eesti noorte ühine õppimise ja vaba aja klubi "Koos-Bmechte" ning kodutute loomadega tegelevaid õpilasi ühendav "Päike Kuuti".

Programmi järgmised tutvustusüritused toimuvad 24. novembril Tallinnas ja 28. novembril Jõhvis. Loe lähemalt www.ngo.ee/19232

Kirbuturg 9. detsembril

Järjekorras neljas ja tänavu viimane kirbuturg toimub 9. detsembril kl 11-17 tuttavas kohas, Tallinnas Uus-Sadama 19-12, UK sisustus platsil. Oodatud on kõik ostjad ja müüjad, kel kodus kappides tühi koht või asju liiga palju. Müüa võib kõike kasutatut, laua pealt või oma autost, platsikoht maksab 50 krooni. Registreerumine ja lisateave info@uuskasutus.ee. UK ootab nii kirbuturule kui ka pidevalt appi vabatahtlikke.

Värskem info EMSLi

EMSLi kodulehe uudisterubriigile saab nüüd sättida ka oma veebilehitsejas uudisvoo (feed) järjehoidja, mis kuvab pidevalt uusi pealkirju. Kliki kodulehe esiküljel RSS või mine aadressile www.ngo.ee/rss.

Samuti on saanud värvilise väljanägemise elektrooniline kodanikuühiskonna nädalakiri e-EMSL, mil on juba 1600 saajat.

Liituda saab EMSLi infolistiga samuti www.ngo.ee esiküljel vasakus veerus või kirjutades info@ngo.ee. Hetkel iga paari kuu tagant ilmuvate vene- ja ingliskeelsete Eesti kodanikuühiskonna infokirjade tellijaks saab registreeruda samal moel vastavate keelte all kodulehel või saates e-kirja.

Järgmise aasta suurim kodanikualgatus teeb Eestimaa prügist puhtaks

Kahekümne eraisiku algatus "Teeme ära 2008" plaanib järgmise aasta 3. mail 40 000 vabatahtliku abiga koristada kõik Eesti avalikes paikades, metsades ja randades asuvad prüghunnikud. Kuidas see võimalik peaks olema, küsib algatusega liitunud EMSLi juhataja Urmo Kübar.

See on tõenäoliselt kõige jube-
dam Eesti kaart, mida kunagi
nähtud.

Skype'i peaarhitekt Ahti
Heinla liigutab arvutihiirt vir-
tuaalsel kaardil. Vaataja liug-
leks nagu lennukiga üle Eesti-
maa. Mõõda libisevad Viimsi,
Tallinn, Tabasalu, Keila-Joa,
Laulasmaa, tuttav rannajoon...

Siis laskub "lennuk" mada-
lamale ning korruga ei ole pilt
enam üldse kena.

Viimsi poolsaar on täis tipi-
tud musti punkte. Peatud mõnel
neist ja avaneb foto, kõrval
kiretu tekst. "Läbimõõt: 4m,
kõrgus: 0m, koostis: rehvid,
muu." "Läbimõõt: 10m, kõr-
gus: 1m, koostis: suurjätmed,
muu." "Läbimõõt: 5m, kõrgus:
0m, koostis: olmeprügi, rehvid,
muu".

Me kõik oleme selliseid
prüghunnikuid metsades näi-
nud ja ebamugavustundes pilgu
kõrvale keeranud.

Hinnanguliselt on Eesti loo-
duses 7000 tonni prügi. Pilgu
kõrvalekeeramine siin ei aita.

Tõsi, on toimunud mitmeid
talgud, kus prahist puhastatud
näiteks suuremate maanteede
ääri. Kuid prügi kipub sinna ta-
gasi tulema. Nii näevad "Teeme
ära 2008" algatajad, et ainus
viis olukorda parandada, on
muuta mõtteviisi, mis laseb osal
inimestest viia endale tarbetuks
muutunud asjad või jäätmed
looduse keskele, otsekui oleks
seal keegi või miski, mis need
olematuks muudab.

Ning oluline vahend selle
mõtteviisi muutmiseks on kor-
raga, võimalikult paljude osa-
lusel ja kogu ühiskonna tähele-
panu all likvideerida kõik selli-
sed illegaalsed prügimäed üle
Eesti. Et kusagil poleks õigus-
tust ("ega ma siis ainus ole, na-
gunii tehakse seda ju igal pool")

uue pürgilaadungi mahakalla-
miseks.

Enne kui 3. mail 40 000 va-
batahtlikku meie metsadesse,
randadesse ja teistesse avalikes-
se paikadesse prüghunnikuid
likvideerima lähevad, on plaan-
is need talvekuude jooksul üle
Eesti kaardistada, et talgupäe-
val oleks täpselt teada, kuhu
minna ning milliseid abivahen-
deid kusagil vaja.

Selleks otsitakse praegu
appi omavalitsusi ja vabataht-
likke, kes oleks nõus mingi piir-
konna GPS seadmega läbi käi-
ma ning silma jäänud rämpsuh-
nnikud fikseerima ja kirjel-
dama, soovitatavalt ka pildista-
ma. Et prügi leidub peamiselt
autoga sõidetavate teede ääres
metsa all, elamutest eemal, tu-
leks kaardistamiseks valla teed
süsteemiliselt läbi sõita. Ar-
vestuste järgi peaks ühe valla –
kui varakult alustada ja pikka
lõunat mitte pidada – saama
kaardistatud ühe päevaga.

Kevade algus-
päeval, 21. märtsil

algab vabatahtlike registreeri-
mine talgutele ning avalik kampa-
pania. Et jõukohast tööd lei-
dub igäihele, on soov kaasata
kõiki eestimaalasi: koolilapsi ja
pensionäre, ettevõtjaid ja kunst-
nikke, laulukoore ja metsatöö-
lisi. Pärast seda, kui prügi mai
alguses kokku kogutud, toimub
10. mail tänukontsert kõigile.

Algatajad: Rainer Nõlvak,
Toomas Trapido, Ahti Heinla,
Kadri Allikmäe, Henri Laupmaa,
Maren Pärn, Anu Kõnnusaar,
Tatjana Lavrova, Agni Kaldma,
Stanislav Degtjarjov, Ivar Tamm,
Jüri-Ott Salm, Kadri Valner,
Tõnu Tuppiits, Tiina Urm, Eva
Truuverk, Mihhail Kremez,
Viktoria Kuusk, Anneliis Ahveld
ja Raimo Oinus.

**Tänaseks liitunud organisat-
sioonid:** EMSL, Keskkonnami-
nisteerium, RMK, Eesti Rahvus-
ringhääling, Eestimaa Looduse
Fond, MTÜ Ökokratt

Mis toimub?

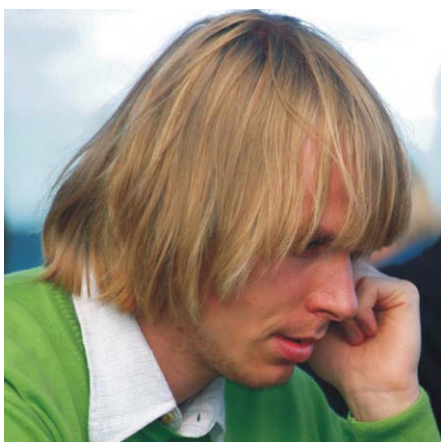
- prüghunnikute kaardistamine
üle Eesti
- vabatahtlike kohalike koordi-
naatorite koolitamine
- vabatahtlike eraisikute ja grup-
pide registreerimine talgutele:
alates 21. märtsist
- avalik kampaania
- koristuspäev 3. mail 2008
- tänukontsert 10. mail 2008

Kuidas saad aidata?

- tule appi prügi kaardistama
(vajalik isikliku GPSi olemas-
olu). Lisainfo: www.teeme2008.ee
- aita töövahenditega: alates
kummikutest-labidatest kuni
vaba kontoripinnani
- toeta rahaliselt: SA Eestimaa
Looduse Fond: a/a 221005100292,
märksõna: "Teeme Ära"
- tule 3. mail appi koristama –
üksi, perega, sõpradega või
töökaaslastega

Palju toredaid inimesi EMSLi IX suvekoolist 8.-9. septembril

Fotod: Alari Rammo

Trükitud 100% taastoodetud paberile Cyclus looduslike õlide ja vaikude baasil valmistatud värvidega ©Triip

TOETA EMSLi tegevust

Kui tunned soovi ja võimalust anda meie kaudu oma panus Eesti kodanikuühiskonna arendamisse, on selleks mitu võimalust:

- oma oskustega ühekordselt või regulaarselt vabatahtlikuna mõnes EMSLi programmis või meie liikmete juures. Võta ühendust urmo@ngo.ee
- rahaliselt ühekordse annetusega või püsikorraldusega EMSLi kontole 1120106317 Hansapangas

Juriidilistele isikutele on annetused maksuvabad, eraisikud saavad neilt tagasi tulumaksu, kui teatavad oma isikukoodi info@ngo.ee.

Usume avatusse ja läbipaistvusse, kõik meie otsused ja rahakasutused on kättesaadavad koduleheküljel www.ngo.ee/aruanded.

Toimetajad: Alari Rammo | alari@ngo.ee, Urmo Kübar | urmo@ngo.ee
Kujundaja: Külli Reinup | kyllir@hot.ee **Trükikoda:** Triip | triip@triip.ee

Adressaat:

ISSN 1736-3837

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
Pikk 11, 10123 Tallinn
Tel 630 9630
Faks 630 9632
E-post: info@ngo.ee

